

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

חסידות היא רפורמה — רפורמה קדושה ביהדות. רפורמה היא חידוש של צורה (form-re) — יש למשהו צורה וצריך לחדש את הצורה, לקבל צורה חדשה. למה החתם סופר נלחם בתנועת הרפורמה שהתחילה בזמנו? כי היא פשטה את לבוש ההלכה — החליפה את ההלכה במשהו אחר. זה דבר רע. תנועת החסידות גם פשטה משהו ולבשה משהו חדש — אבל הכל היה בראש, בתודעה, בפנימיות. החסידות נתנה אוריינטציה רוחנית חדשה ביחס למטרת התורה והמצוות שהיו קודם, אבל ביחס לעצם קיום התורה והמצוות היא לא שינתה דבר.

[מתוך השיעור 'רפורמה קדושה']

נְצַבִּים-וִילַךְ תִּשְׁפ"ו

נצבים-וילר ה'תשפ"ו

04 **שינוי מבנים**

נקודה מעובדת
הדרך להתחדשות בעבודת ה'
לכלל ולפרט

05 **רפורמה קדושה**

התוועדות ח"י אלול
חידושי הבעש"ט ואדה"ז
והחידוש הנדרש לקראת ביאת משיח

21 **הקדמה לסדר מועד**

פרצוף המועדים בתורה
ארבעה סדרים פנימיים
של מועדי השנה

26 **הסיפור החסידי**

"תמיד הוא מעולל לי כך"
השר-שלום מבעלז

28 **מענות ותשובות**

תשובות הרב לשואלים
שאלות מרב צבאי
והמתקת הלחץ של ראש השנה

29 **פאזל אֵלֶּדִיִּם**

פִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר
רְזִי יִסְפִּיר לָנוּ עַל דְּרֹךְ אֲרָכָה
שֶׁהִיא קְצֶרָה וְדֶרֶךְ קְצֶרָה שֶׁהִיא אֲרָכָה

העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עורך: אביב מויאל

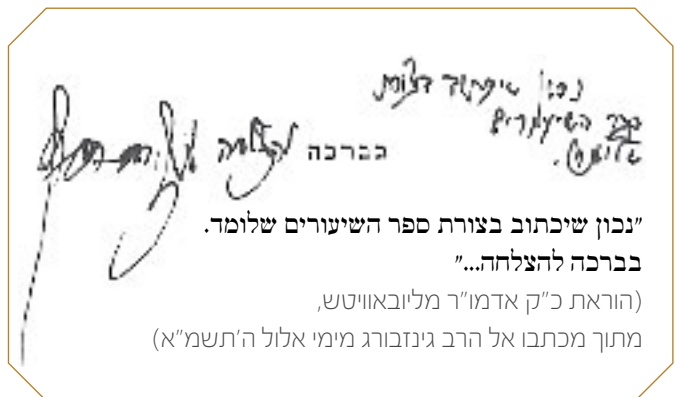
עיצוב: דעה צ'א אביחיל

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.

שני שיעורים השבוע בגליון: התוועדות ח"י **אלול** ושיעור הקדמה **לסדר מועד**.

השיעור הראשון – **רפורמה קדושה** – הוא **התוועדות ח"י אלול המופלאה** שהתקיימה השבוע באפרת. ההתוועדות נוגעת בעצבים החשופים של היהדות בימינו – **תנועות רפורמה הרסניות** לעומת צורך אמיתי **בהתחדשות קדושה**. השיעור מטייל בין הרפורמה הקדושה של **החסידות**, עם היכולת לעגן חידוש מופלא בתוך המסורת הישנה, לבין התביעה מאתנו להגיע להתחדשות פנימית בתחושת היעוד שלנו, **לתקן את העולם כולו**. דווקא העובדה שהוא נמסר **באנגלית** עושה את הדברים פשוטים ובהירים יותר, בשפה המותאמת לעולם בו אנו חיים. **שיעור מאלף שאסור להחמיץ**, שטמונה בו הבטחה להמשך – אותו אנו מקווים להביא לפינכם **בגליון ראש השנה** הבא עלינו לטובה.

השיעור השני – **הקדמה לסדר מועד** – הוא שיעור נוסף בסדרת שיעורי **מסכת פסחים** [הנלמדת השנה בחלק מהשיבות] ובו הרב מסדר במבנה פנימי את כל **המועדים בתורה**, שבת, שלשת הרגלים, ראש השנה ויום הכיפורים, ותוך כדי כך **מוארות נקודות מיוחדות** בכל אחד מהמועדים.

לצוק העתים מדור **מאור עינים** הכפול – לפרשיות נצבים ווילך – לא נכנס לגליון. אי"ה ובלנ"ד המדורים יישלחו **ברשימת התפוצה** שלנו אליה ניתן להצטרף דרך כתובת המייל המופיעה בגב הגליון.

לא זכיתם להגיע להתוועדות? הייתם ואתם רוצים להינות **שוב** מהדיבורים והניגונים? הכנסו לאתר הקהילתי שלנו בכתובת derechaim.info

שבת שלום ומבורך,

המערכת

סדר הלימוד לשבוע **ראש השנה** הבעל"ט:

נ"ך יומי – דברי הימים ב' פרקים כח-לד; משנה – חולין פרק ג.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

שינוי מבפנים

— שם נדרשת בכל פעם הערכה־מחדש, חשבון נפש שמביא לשינוי תדמיתי, הבנה מחודשת של התכלית ושינוי האוריינטציה בעבודת ה'. שינוי פנימי כזה ישפיע מאד על עבודת הנפש וסדרי החברה — ואפילו על אופי קיום המצוות, על דגשים וסדרי עדיפויות — אך ללא פריצת מסגרות ההלכה וחריגה מדרך המלך של היהדות, וללא השקעת אנרגיות מיותרות בשינוי חיצוני שיתברר בסופו של דבר כלא משמעותי.

הרפורמה הקדושה המשמעותית ביותר בתולדות עם ישראל בדורות האחרונים היא החסידות. הבעל שם טוב סלל שביל חדש של עבודת ה', ששינה את כיוון היהדות כולה — בעבודת הפרט ובחיי הכלל — מבלי לפגוע בכהוא־זה בשמירת ההלכה (ואדרבא, תוך תוספת הידור וחיות בכל הפרטים והדקדוקים). לפני הבעל שם טוב נתפס שעם ישראל קיים בשביל התורה, הקודמת לכל, והבעל שם טוב הזכיר ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" ותכלית התורה היא לגלות את מעלת נשמות ישראל. הדבר חולל 'רעידת אדמה' במבנה הקהילתי, כשהרבי מתקן־הנשמות הפך להיות מרכזי יותר מהרב פוסק־ההלכות, ובעבודת ה' הרגישה למה שמתחולל בנפש פנימה, ולא עסוקה רק בהישגים החיצוניים.

כדי להביא את המשיח עלינו לחולל בעצמנו שינוי ולסלול דרכים חדשות לעבודת ה', כשהמפתח הוא שינוי האוריינטציה מתוך הגדרה־מחדש של תכלית עבודתנו. עלינו 'לצאת מעצמנו' ולראות את עצמנו כשליחים המסורים לתכלית שמעבר לנו. תפקידנו הוא לממש את תשוקתו של ה' בבריאה ל"דירה בתחתונים", ולשם כך עלינו להפנות את מבטנו לתיקון עולם — לכוון את העבודה כולה להבאת שלום־אמת לעולם, שיאפשר לבוראו להופיע בתוכו.

בסיומה של שנה, על סף השנה החדשה, מהדהדת באוזני כל הקריאה "חדשו מעשיכם ושפרו מעשיכם". אם קיום התורה והמצוות מתיישן — ביחס לפרט או ביחס לדור כולו — צריך לחדש ולרענן אותו. כך העיד הבעל שם טוב שנשמתו ירדה לעולם כדי לעורר את עם ישראל מתרדמת עמוקה, להפיח רוח חיים בעבודת ה' ולהחדיר בה טריות ורעננות ('פרישקייט'). מהי הדרך לעשות זאת?

יש החושבים שההתחדשות נוגעת ל"גופא דאורייתא", לשינויים והרכבות־מחדש בתחום ההלכה. ל"משמאילים בה", בתנועות רפורמה פסולות למיניהן, נדמה שהפחתת עול המצוות תביא לפריחת היהדות. ה"מיימינים בה" חושבים על הוספת־החזרת מצוות שלא נהגו במשך הדורות, שתתן פנים חדשות ליהדות. גם ביחס לפרט, יש מי שחושב שאם ישיל מעצמו דקדוק בפרטי הלכות שונים, או אפילו חומרות והידורים, יקל עליו לקיים בחיות ובשמחה את עיקר החיוב, ויש מי שתולה שינוי לטובה בתוספת דקדוקי־מצוה ופעולות חדשות.

אך אליבא דאמת, ההתחדשות האמתית — לפרט וכל שכן לכלל — תלויה דווקא בנשמה הפנימית. הגוף היהודי — קיום התורה והמצוות המסור לנו מדור לדור — הוא בריא ורצוי בעיני ה', ולא נדרש בו שינוי משמעותי (המשול לקטיעת או הוספת אברים, חלילה). החיות תלויה בנשמה, רוח החיים שבתוך הגוף

שיעור

התוועדות ח"י אלול

רפורמה קדושה

קיצור מהלך השיעור

זכינו השבוע להתוועדות ח"י אלול מופלאה, בה נתבאר שהחסידות היא 'רפורמה קדושה' – **שינוי רוחני עמוק ביהדות** (המנוגד לרפורמות זרות שמנסות לחולל שינוי בגופי-תורה, ר"ל) – שצריכה להשרות את השראתה גם על ה'רפורמה' שנדרשת לקראת **ביאת משיח. פרק א** מבאר את **היחס בין שני המאורות הגדולים, הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן**, שמגלים ש"לית אתר פנוי מיניה" ו"כולא קמיה כלא חשיב". **פרק ב** מעמיד את עקרונות **ההבדל בין הרפורמה הפסולה, עליה נאמר "חדש אסור מן התורה", לרפורמה הקדושה של החסידות, ומקביל שלש תנועות רפורמה שקיימות היום בעולם לעולמות התחתונים בי"ע. פרק ג** מסביר מדוע נדרשת **עבודה פנימית של רענון** והחיהא, ומסביר אותה בעבודת האדם, בדרך הבעל שם טוב ובדרך אדמו"ר הזקן. **פרק ד** מסביר מה היתה הרפורמה של החסידות, בתפיסת **היחסים בין ישראל והתורה**, ומתווה כיוון לרפורמה החדשה הנדרשת לנו – יציאה מהגטו ותפיסת **עם ישראל כמיועד בשביל העולם כולו. פרק ה** מעמיק כיצד **חידושים אמתיים מתחברים לישנים** בהעצמה הדדית, "חדשים גם ישנים". שיעור מופלא על **ההיסטוריה הפנימית של עם ישראל ויסודות ההתחדשות** בו מדור לדור, שרק פותח נושא שעוד יורחב ויועמק בע"ה.

א. יחס הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן

"לית אתר פנוי מיניה"

ו"כולא קמיה כלא חשיב"

גוט יום טוב לכולם – מנהג החסידים
לברך גוט יום טוב בח"י אלול, יום ההולדת של
הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, וגם יום ההילולא רבה

של המהר"ל מפראג, שאדמו"ר הזקן מתייחס
אחריו בן אחרי בן^א. הערב אנחנו רוצים לחיות
עם הבעל שם טוב ולחיות עם אדמו"ר הזקן.
לשם כך גם ננגן את הניגונים שלהם. הניגון של

^א נרשם ע"י אית'אל גלעדי. מוצאי ח"י אלול תשפ"ו (אנגלית) – אפרת.

א. בית רבי ח"א פ"א בהערה. ספר הזכרונות פצ"א.

כלום – הכל בטל באופן מוחלט לפני עצמות ה'. זהו ה'מנפיסט' של אדמו"ר הזקן^ח.

המח והלב

ביטוי אחד הוא כנגד הלב וביטוי שני כנגד המח:

הבעל שם טוב אמר "לב ישראל חי"^ט – הוא חי תמיד, אפילו כאשר נראה ש"אני ישנה", בגלותא^י, עדיין "לבי ער" וחי. התעוררות הלב היא מה שהבעל שם טוב עשה לנו, לכל העם היהודי – הבעל שם טוב בא על רקע תרדמת (קומה) עמוקה של עם ישראל, והוא הקריאה בשם שלנו כדי להעיר אותנו. השם שלו, ישראל, הוא השם של כולנו – הוא לחישה השם שלנו שמעירה אותנו^{יב}, הוא החזיר אותנו לחיים.

איך הוא עשה זאת? על ידי פתיחת עינינו להשגחה הפרטית, הרגשה של נוכחות אלקית שמנהיגה את המציאות הכללית הפרטית גם יחד. הבעל שם טוב גילה את סוד ההשגחה הפרטית בצורה שאף אחד לא גילה לפניו^{יג} – השגחה פרטית על כל גלגול של עלה, הכל מה^{יד}, הכל

ח ורמזים: שני הביטויים – "לית אתר פנוי מיניה" ו"כולא קמיה כלא חשיב" – הם בעלי מבנה זהה, 4 תבות ו-15 אותיות, והם עולים יחד 1885 (29 פעמים 65), 13 (השראה 3) פעמים 145 (השראה 9, שהוא 3 ברבוע). רק ראשי התיבות עולים 299, 13 פעמים 23. אמצעי התיבות עולים 962, 13 פעמים 74 (ב"פ 37). סופי התיבות עולים 624, 13 פעמים 48 (היינו ש-145 מתחלק ל-74 ו-48). בתוספת שמות הצדיקים, ישראל שניאור זלמן 1235, 19 פעמים 65, עולה 3120 (48 פעמים 65), י"פ חדש, כפי שיתבאר באריכות בפרק ה! ובתוספת כינויהם, בעל שם טוב בעל התניא (13, 1027) פעמים 79, יעלה הכל 4147, 2.2 פעמים 1885 (שני מאמרי הזהר המקוריים), 1885 ועוד 2262 (טל פעמים חן, אלדד פעמים מידד, הוי' פעמים אני הוי'), שהוא 1.2 ביחס ל-1885, ודוק.

ט הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קסט.

י שה"ש ה, ב.

יא זהר ח"צ ה, א.

יב רשימות דברים (חיתריק, תשמ"ט) ח"ג עמ' ד"ח. הובא ונתבאר באורי ישראל ח"א בספור "אני ישנה ולבי ער". ראה גם הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות תיח.

יג ראה הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קעט ואילך, וש"נ. וראה גם רשימה "השגחה פרטית" (לקו"ש ח"ח עמ' 277 ואילך. וש"נ).

יד הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אותיות קפב-

אדמו"ר הזקן הוא "קול דודי", מתוך שיר האהבה של הקב"ה וכןס"ת ישראל ב"שיר השירים" שהוא "קדש קדשים"^כ – בהשראת ניגון הגעגועים של הרב-חבר של אדמו"ר הזקן, רבי מנחם מענדל מויטבסק, בעל פרי הארץ, תלמידו המובהק של הרב המגיד שגם זכה לקבל ישירות מהבעל שם טוב. אבל לפני כן נתחיל עם ניגון של הבעל שם טוב – ניגון שמחה.

הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן נקראים "שני המאורות הגדולים"^{כא} – שניהם נולדו ביום הזה, בהפרש של 47 שנים. בקבלה^{כב}, 47 הוא יחוד שם הוי' בחכמה, מוחין דאבא, ושם אהיה בבינה, מוחין דאמא – הברקת הבעל שם טוב והשגת אדמו"ר הזקן (יחוד או"א עילאין, "הבן בחכמה"^{כג}, וד"ל).

בזהר יש שני ביטויים, אחד מקביל לבעל שם טוב ואחד מקביל לאדמו"ר הזקן, שמתחברים היום – שני ביטויים הכרחיים שמשלימים זה את זה

וביחד הם מהווים את החידוש של החסידות: ביטוי אחד הוא "לית אתר פנוי מיניה" והביטוי השני הוא "כולא קמיה כלא חשיב".^{כד}

משמעות הביטוי הראשון, "לית אתר פנוי מיניה", היא שהנוכחות של ה' היא בכל מקום, בגשמיות וברוחניות, כולל כל מקום בתוך הנשמה שלי. זהו הגילוי של הבעל שם טוב, שגילה זאת כמו שאף אחד לא גילה זאת לפניו. הביטוי השני, "כולא קמיה כלא חשיב", אומר שכל מה שאנחנו רואים הוא באמת לא

ב ידים פ"ג מ"ה.

ג סה"ש תש"ג עמ' 188; ספר המנהגים עמ' 101. ועוד. ע"פ בראשית א, טז.

ד שעה"כ דרושי חנוכה דרוש א. ובכ"מ.

ה ספר יצירה פ"א מ"ד.

ו תקו"ז תקון נד (צא, ב).

ז ע"פ זהר ח"א יא, ב (וראה דניאל ד, לב).

הבעל שם טוב

אמר "לב ישראל

חי" – הוא חי

תמיד, אפילו

כאשר נראה

ש"אני ישנה",

בגלותא, עדיין

"לבי ער" וחי

הבעל שם טוב

גילה את אור אין
סוף הממלא כל
עלמין ואדמו"ר
הזקן את אור אין
סוף הסובב כל
עלמין. מדובר
על שני אורות,
אבל כל אחד
מהם גילה שהאור
והגילוי הם של
העצמות, גילוי
עצמות ה' ממש

הראש, מעל המח – כמו כתר על
הראש^ט – כי הם הגילוי שאנחנו
באמת שום דבר לפני נוכחות ה'
המוחלטת. הבעל שם טוב הוא
הלב שלנו ואדמו"ר הזקן הוא
המח שלנו, ועליהם לעבוד יחד.
בכל אופן, הסדר הוא שמקדימים
את הלב, תפילין של יד, למח,
תפילין של ראש. בח"י אלול, יום
ההולדת המשותף שלהם (ה"מזל
גובר"^כ המשותף שלהם), הם
מתחברים יחד – קודם מתגלה
הבעל שם טוב ב"לב ישראל חי",
ועל רקע הבעל שם טוב מגיע
אדמו"ר הזקן^{כא}, ה'נכד' הרוחני

של הבעל שם טוב^{כב}, בעל השכל הנבדל^{כג}.

הערב נתבונן במהפכה של שתי הדמויות
הללו שנולדו ב־חי אלול – החיות של עבודת
התשובה של חדש אלול^{כד}, החזרה לה' בחדש

נחוץ למען השלמת תכלית כוונת
הבריאה כולה^{טו}.

המלה אולי הכי חשובה
בחסידות חב"ד היא בטול.
הבטול הוא התכונה החוויה
הפנימית של כח החכמה בנפש
– "חכמה מוחא" בלשון "פתח
אליהו". המשמעות של בטול
איננה שכל מה שאנחנו רואים
לא באמת קיים^{טז} – זהו פרדוקס,
מה שאנחנו רואים קיים ובו־
זמנית הוא בטל לפני ה' יתברך
בתכלית הבטול – "כולא קמיה
כלא חשיב".

חמלא וסובב – תש"י ותש"ר

יחסית, הבעל שם טוב גילה את האימננטיות
של ה' ואדמו"ר הזקן גילה את הטרנסצנדנטיות
של ה'. במושגי החסידות, הבעל שם טוב גילה
את אור אין סוף הממלא כל עלמין ואדמו"ר
הזקן את אור אין סוף הסובב כל עלמין. מדובר
על שני אורות, אבל כל אחד מהם גילה שהאור
והגילוי הם של העצמות, גילוי עצמות ה' ממש.
גם השגחה פרטית מגלה את עצמות ה'^{טז} וגם
אור אין סוף הסובב כל עלמין – למרות שהוא
אור ולא מאור – הוא גילוי של עצמות ה'. שני
האורות הללו, הממלא והסובב, הם שני פנים,
שני גילויים, של עצמות ה' אחד יחיד ומיוחד.

אחד המשלים שמסבירים את היחס בין
הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן הוא זוג תפילין^{יז}:
תפילין של יד, שמונחים על הלב, מגלים נוכחות
ה' באופן אימננטי בחיי. אחריהם מניחים תפילין
של ראש על המח. תפילין של ראש הם מעל

קפג.

טו ראה לוח "היום יום" כח חשון.

טז ראה סה"מ תרכ"ט סוף עמ' קסא ואילך. וש"נ.

יז ראה שיעור ב' כסלו תש"פ; כ' אדר תשפ"ה, בתשורה
"מאת הוי' היתה זאת" (אדר תשפ"ה); ובכ"מ.

יח ראה שיעור כ"ט שבט תשע"א; ב' סיון תשע"ז. ובכ"מ.

יט ראה מנחות לד, ב תוד"ה "לטטפת". ובכ"מ.
כ ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקרבן העדה שם ד"ה
"היה מעמיד".

כא בתוך התניא גופא זהו היחס בין פרק הילב – הפרק
של אהבת ישראל לכולם – לתחלת התניא (פ"א) בהבחינה
של חמש דרגות שונות בעם ישראל, מצדיק גמור עד רשע
גמור (אלא שהתכלית היא הדגשת הבינוני שבאמצע,
שכוללם יחדיו, שהרי "היא מדת כל אדם ואחריה כל אדם
ימשוך"). לכן רבים נוהגים להקדים את לימוד פרק לב
ללימוד התניא כסדר, על דרך הקדמת הבעל שם טוב
לאדמו"ר הזקן, ודוק.

כב ראה מבוא לספר התולדות אדה"ז ח"א (עמ' 14).
כג בשם האבני נזר נמסר שלשלה היה שכל נבדל –
המהר"ל מפראג, בעל התניא וחמיו השרף מקוצק (הובא
בשם ר' חנוך סטריקוסקי פירוש מהר"ל מפראג עמ' 31,
וראה באריכות התוועדות ח"א אלול תשפ"ג, בחלק שנדפס
בגליון כי תבוא תשפ"ד). השרפים של עולם הבריאה היינו
השכלים הנבדלים (ראה מו"נ ח"א פמ"ט), אשר נשרפים
מתוך עמידתם בשכל "ממעל לו" (ישעיה ו, ב; וראה המשך
"מים רבים" תרל"ו פקי"ג ועוד) – כך הוא השרף מקוצק,
וגם המהר"ל שחלק על הרמב"ם בטענה שבתפיסתו את
ה' אינו מובדל וקדוש באמת (ראה הקדמה שניה לגבורות
ה'), אך דווקא אצל אדמו"ר הזקן הנבדלות מתעצמת
עם הפנימיות ממש (סוד "כולא קמיה כלא חשיב" הגם
שהמציאות אינה דמיון, כמבואר בפנים), וד"ל.

כד ראה ספר השיחות התש"ה עמ' 122.

כעת נשתמש

בעוד מלה בשביל
מהפכה. אולי זה
ישמע מוזר לאזן
חרדית – המלה
היא רפורמה

אלול (החדש שבו "המלך
בשדה"^{כה} ומזמין אותנו
לחזור אליו באהבה), לפני
הימים הנוראים – ונסה
לראות מה ההוראות
שלהם עבורנו. גם היום
אנחנו צריכים מהפכה
חדשה של הבעל שם טוב ושל אדמו"ר הזקן.

ב. רפורמות פסולות ורפורמה טובה

החתם סופר, החסידות
ותנועת הרפורמה

כעת נשתמש בעוד מלה בשביל מהפכה.
אולי זה ישמע מוזר לאזן חרדית – המלה היא
רפורמה^{כו}. חסידות היא רפורמה – רפורמה
קדושה ביהדות^{כז}. החתם סופר, שלפי המסורת
בחב"ד היה "צדיק תחתון"^{כח}, אמר^{כט} ביטוי
שמקורו בחז"ל – "חדש אסור מן התורה"^ל.
כשמישהו מנסה ליצור משהו חדש באידישקייט
– אומרים לו שזה "אסור מן התורה", איסור
חדש. למה הוא אמר זאת? הוא נלחם על הענין,
כי אז התחילה בגרמניה תנועת הרפורמה
והתגובה לרפורמה הזו – שלא היתה רפורמה

ראויה – היתה האמירה ש"חדש אסור מן
התורה"^{לא}.

באותו זמן, התפתחה גם החסידות, שהופיעה
כמה עשרות שונים קודם. האם החתם סופר
התנגד לחסידות? לא. על החסידות הוא לא אמר
"חדש אסור מן התורה". ההפך, הוא לא היה רבי
חסיד, אבל החסידים קראו לו "צדיק תחתון"
של הדור – הוא הפוסק האחרון שמקובל על
כל ישראל^{לב}, כל ישראל מקבלים אותו, 'הלכה
כמותו', והוא האחרון בדורות הללו. אחריו יש
על כל דבר מחלוקת, והאחרון שמקובל על כולם
היה החתם סופר.

היו לו שני רבנים גדולים. אחד מהם הוא
בעל ההפלאה, רבי פינחס הורוביץ, אחד מגדולי
תלמידי המגיד ממעזריטש – הרבי שלו היה
חסיד, שהמגיד שלח אותו לגרמניה, המקום בו
גדל החתם סופר. אבל רבו המובהק יותר, עוד
לפני כן, היה רבי נתן אדלר, שלפעמים קוראים

לא החתם סופר אמר (שו"ת חת"ס ח"ו תשובה פט) שלולא
איסור הממשלה היה מחרים את אנשי הרפורמה ומוציאים
לגמרי מכלל ישראל, כדי למנוע מהם להשפיע לרעה על
כלל ישראל הכשרים. גישה זו (של "צדיק תחתון") אינה
תואמת את דרך החסידות (דרך של "צדיק עליון"). על אף
שהבעש"ט נלחם מלחמת חרמה בפרנקיסטים ימ"ש, תוך
כדי שאמר שהשכינה בוכה על כריתת אבר מהגוף החי
(אחרי שהמירו את דתם והעלילו עלילות דם על ישראל
וכו'), ויום הנצחון כ"ו תמוז אף נקבע ליו"ט שלא נחגג
בפועל בשל הסתלקות הבעש"ט בתוך השנה אליו (אג"ק
חי"ט עמ' פא; ימי חב"ד עמ' 216), הרי שבפועל נקטה
החסידות בדרך של ימין מקרבת כדי להציל כל נשמה
ונשמה (אפילו הרבי מסאטמר, שנקט ב"שמאל דוחה"
בשל קנאותו, עשה זאת ביחס לתנועות, אך בתור פרטים
קרב כל אחד ואחד, וקל וחומר בדרך חב"ד). לכן, ברוך
ה' שהחת"ס לא הוציא את הרפורמים מכלל ישראל, עם
כל העיוותים שלהם הרי הם בכלל "כל אשר בשם ישראל
יכונה" (עפ"י ישעיה מד, ה), גם עליהם נאמר "לבלתי ידח
ממנו נדח" (שמואל"י, יד) ועליהם וכיוצא בהם יש לכוון
בראש השנה באמירת "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול
ובאו האלפים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים" (ישעיה
כז, יג), עד שבשנים האחרונות רואים 'עליה' בתנועה
הרפורמית והגברת הזיקה המוצהרת לתורה ומנהג ישראל
(בהצרתם לפני 25'30 שנה, לעומת הצהרתם הרשמית
מאה שנה קודם), ודוק.

לב ראה גם שיעורי כ"ה תשרי תשע"ג וב' חשון תשע"ד
(וראה רישומא דקדושה – פאפא – ואתחנן תשס"ב).

כה לקו"ת ראה לב, ב.
כו בדרך צחות, **רפורמה** בגימטריא **תנועה** – כל תנועה
היא הזזה מכאן להגיע למקום חדש, ו"כל חי מתנועע"
(סוף מפתח הרעיון לר"א אבולעפאי, אות ת). לעומת זאת,
מי שאינו חי אין בו שום רפורמה, הוא לא זז כלל מצורתו
הראשונה (ה'רפורמה' שלו), והוא הופך להיות פסל (כמו
אשת לוט שנעשתה נציב מלח), וד"ל.
כז ראה גם סמינר תמוז תשס"ו במעזיבז'.
כח רשימות דברים מדור המהר"ש אות יב (ודוק ששם
זו השוואה לצ"צ כ"צדיק עליון", אך בפנים ההשוואה היא
לאדמו"ר הזקן, ממשיך הרב המגיד והבעל שם טוב, על דרך
שהחתם סופר – בעל הנגלה, בחינת השו"ע של אדה"ז,
כדלקמן בפנים – הוא המשך לרבי נתן אדלר ובעל ההפלאה,
שהם בחינות הבעש"ט והרב המגיד ביחס אליו, וד"ל).
כט ראה שו"ת חתם סופר או"ח סי' כח, קמח, קפא; יו"ד סי'
יט.

ל קידושין לח, ב.

השפות הללו יש הרבה מילים שמתחילות באותיות re, במשמעות של חזרה לאחור. החזרה היא תשובה (turn-re) – לחזור ממצב של ישות, הפנית אחור לה, אל המקור שלי, להחזיר פנים אל ה'.¹ הפנית את הפנים שלי מה' ועלי להחזיר אותם חזרה.

כאשר אני מחזיר את הפנים חזרה – המצב שלי נעלה יותר ממה שהיה קודם. לכן צדיק גמור לא יכול לעמוד במקום בו עומד בעל תשובה.²

צדיק לא הסב פנים מה' ובעל-

תשובה הסב פנים – לאו דווקא במודע, הרי בדור שלנו הוא בדרך כלל "תינוק שנשבה". בכל אופן, אחרי שהוא הסב פנים אחורה הוא חוזר חזרה. גם אם הוא לא יודע שהוא הפנה עורף – הוא מרגיש שהוא חוזר הביתה. כמו כאשר יהודי עולה לארץ הוא מרגיש שהוא מגיע הביתה, הוא חוזר למקורו, לא נוסע למקום חדש. זו המולדת שלנו – זו חוויה מולדת בנשמה (סוד הגעגוע של עצם נשמת היהודי

החסידות נתנה
אוריינטציה רוחנית
חדשה ביחס
למטרת התורה
והמצוות שהיו
קודם, אבל ביחס
לעצם קיום התורה
והמצות היא לא
שינתה דבר

לארץ ישראל).

לכן בכל התנ"ך המלה תשובה משתמשת קודם כל ובעיקר לחזרה לארץ ישראל.³ זו חזרה – החזרת פנים לבורא, להשגחת ה', שמתגלה בארץ הזו יותר מאשר בכל מקום אחר.⁴ ומכאן מושפעת לכל העולם.⁵ ארץ ישראל משפיעה קדושה בכל העולם, עד ש"עתידיה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"⁶. זהו גם אחד הדברים

לו הבעל שם טוב של גרמניה⁷. דמות מופלאה ביותר, שאין לנו כעת הזמן להאריך אודותיה⁸. הוא היה גדול מאד בהלכה, אבל הכל עם השפעה של פנימיות התורה, של קבלה. אם כן, החתם סופר בא מעולם של קבלה וחסידות – לא רק שהוא לא התנגד לתנועת החסידות, אבל הוא היה בעד. גם החסידות היא רפורמה, וצריך להבין את ההבדל, ומתוך ההבדל הזה נבין מהי הרפורמה החיובית הבאה.

"פושט צורה ולובש צורה"

רפורמה היא חידוש של צורה (form-re) – יש למשהו צורה וצריך לחדש את הצורה, לקבל צורה חדשה. מה הביטוי בתורה לנתינת צורה חדשה? "פושט צורה ולובש צורה"⁹. רמז יפה שראשי התבות "פושט צורה ולובש צורה" הם **פְּצוּץ** – יש איזה פיצוץ כאשר משהו פושט את הצורה הקודמת ואז לובש צורה חדשה.

למה החתם סופר נלחם

בתנועת הרפורמה שהתחילה בזמנו? כי היא פשטה את לבוש ההלכה – החליפה את ההלכה במשהו אחר. זה רע. תנועת החסידות, הרפורמה החסידית, גם פשטה משהו ולבשה משהו חדש – אבל הכל היה בראש, בתודעה, בפנימיות. החסידות נתנה אוריינטציה רוחנית חדשה ביחס למטרת התורה והמצוות שהיו קודם, אבל ביחס לעצם קיום התורה והמצות היא לא שינתה דבר.

החזרת פנים בפנים

אנגלית היא שפה הודו־אירופאית. בכל

לג וראה גם במדור סיפורי צדיקים בגליון נצו"י תשפ"ד.

לד ראה באריכות מעין גנים ח"א מאמר "צום העשירי".

לה לשון הראשונים. ספר הפליאה ד"ה "ויאמר אלהים ישרצו המים וגו'"; פירוש הראב"ד לספר יצירה (פ"ב מ"א);

תחלת ספר החשק לר"א אבולעפיא, ובכ"מ.

לו ראה לקו"ת ש"ש ד, א.

לז ברכות לד, ב.

לח כמודגש בפרשת נצבים, כשלשונות התשובה באים יחד עם החזרה לארץ ישראל. וראה באריכות במאמר "פתח כחודה של מחט" של הרב יהודה אלקלעי בענין התשובה הכללית.

לט דברים יא, יב.

מ ראה ספרי עקב ד (עה"פ הני"ל).

מא ראה ספרי דברים פ"א; פסיקתא רבתי פרשת שבת

הם לא מאמינים

באלוקי ישראל
אלא ב'אלוקי'
שפינוזה' – כמו
שבאבולוציה
הטבע מעדיף את
שרידת החזק,
כך, לשיטתם,
הטבע מעדיף
טוב על רע, אבל
אין אצלם אלקים
פרסונלי, אין למי
להתפלל

שנסביר לגבי הרפורמה-
החדשה הדרושה לנו.

שלש תנועות

רפורמיות כנגד בי"ע

כל מי שלומד מעט
קבלה וחסידות יודע
שיש שלשה עולמות
נבראים. יש את עולם
האצילות האלקי, בו
יש הרגשה של אחדות
ה', "אין עוד מלבדו"^{מב}.
באמצעות צינורות אור
שנמשכים מהעולם הזה,
עולם האצילות, ה' ברא

שלשה עולמות תחתונים שיש להם מודעות-
עצמית נפרדת. זו לא האמת – הם לא באמת
נפרדים מה' – אבל ה' ברא שייראה כך. שלשת
העולמות נקראים בריאה-יצירה-עשיה.

את עולם הבריאה צריך לברוא מחדש (re-
create), את עולם היצירה צריך ליצור מחדש
(re-form) ואת עולם העשיה צריך לעשות
מחדש (re-do). לעשיה מחדש אפשר לקרוא
גם רקונסטרוקציה (re-construct) – בניה,
ארגון או הרכבה מחדש. יש היום באמריקה
תנועה רפורמית וגם תנועה רקונסטרוקציונית
(reconstructionist-movement). מבחינה
מעשית, של קיום המצוות, הרפורמים גרועים
יותר. אבל מבחינת אמונה בה', הרקונסטרוקציה
יותר גרועה^{מג}. הרעיון שלהם הוא 'עמיות'
(peoplehood) – שצריכות להיות קהילות
יהודיות, שמקפידות על מצוות כרצונן, אבל
המצוות הן לא משהו אלקי (אלא תקנה
אנושית כדי לשמר את החברה היהודית). הם
לא מאמינים באלוקי ישראל אלא ב'אלוקי

זוהב; ילקו"ש ישעיהו תקג.

מב דברים ד, לה.

מג ראה גם שיעורי שבת במדבר תשס"ו וסעודת משיח
תשע"ז.

שפינוזה' – כמו שבאבולוציה הטבע מעדיף
את שרידת החזק, כך, לשיטתם, הטבע מעדיף
טוב על רע, אבל אין אצלם אלקים פרסונלי,
אין למי להתפלל (ובכלל אין מציאות של
אלוה שברא את העולם חוץ מאשר הבריאה
עצמה, על דרך אמונת הקדמות של חכמת יון).
במובן הזה, התנועה הזו יותר גרועה מהתנועה
הרפורמית – היא עולם העשיה השלילי, עליו
נאמר "אף עשיתיו"^{מד} (חרון אף של מקום^{מה} על
הפגם העמוק באמונה פשוטה של יהודי פשוט^{מו},
המביאה לידי פרומקייט-טבעית השייכת לעולם
העשיה דווקא^{מז}). מבחינה פרקטית, התנועה
הרפורמית אומרת שאין שום חיוב מעשי
לקיום מצוות ומנהגי ישראל – הכל תלוי בכך
– והמובן שלה הוא צורה חדשה, היא עולם
היצירה השלילי. התנועה הקונסרבטיבית קצת
יותר טובה – אבל עדיין לא מה שצריך. אותה
נקביל לעולם הבריאה השלילי.

עולם האצילות הוא כולו אלקות – הכל בו
טוב מוחלט. על עולם האצילות נאמר "לא יגורך
רע"^{מח} – אין שום רע מעורב עם גילוי האלקות
שבעולם האצילות. רק בעולמות התחתונים
בי"ע יש רע – בעולם הבריאה מעט רע והרוב
טוב, בעולם היצירה חצי-חצי, חמשים אחוז טוב
וחמשים אחוז רע, ובעולם העשיה הרוב רע ורק
מעט טוב^{מט}. גם החלוקה הזו היא חלק מההקבלה
של שלשת העולמות התחתונים לשלש התנועות
הללו בעם ישראל – התנועה הקונסרבטיבית
בבריאה, והתנועה הרפורמית ביצירה, והתנועה
הרקונסטרוקציונית בעשיה.

מד ישעיה מג, ז.

מה ראה של"ה הקדמה (יא) ל"עשרה מאמרות"; שפע טל
חלק טל שער ראשון פ"א.

מו והתיקון הוא ב"בא חבקוק והעמידן על אחת" (כדלקמן
פ"ג) – אמונה פשוטה שאצילות פה' (ראה סוד ה' לראיו
ש"ב פ"ה), היינו שתיקון העשיה תלוי אך ורק באמונה
פשוטה וטהורה (ההפך הגמור מתנועה פסולה זו).

מז ראה פלה"ר בראשית קכא, א; שמות עמ' שלט; ויקרא
עמ' שמו ובכ"ד.

מח תהלים ה, ה.

מט ע"ח שמ"ז פ"ד; שמ"ט פרקים ג"ז.

סדר חדש

את אותו יסוד:

כשאני במצב של מתח או לחץ המצב יכול להיות כל כך קשה שהוא עלול לשבור אותי. אפילו תלמיד חכם (או בחור ישיבה), שמאד שקוע בלימוד התורה שלו, יכול להגיע למצב נפשי שלילי של יתר-מתח. מה עליו לעשות? הוא על סף שבירה – מה העצה עבורו? הגמרא אומרת "פעמים שבטולה של תורה זהו ייסודה"^{נא}. זהו מאמר של ריש לקיש, בעל התשובה של חז"ל^{נב}, שאומר שפעמים רבות בטול התורה הוא היסוד של התורה.

איך הבעל שם טוב פרש את המאמר הזה?^{נב} על המלאכים כתוב "והחיות רצוא ושוב"^{נד} – אתה צריך לרוץ למטרה שלך, אבל גם לדעת כל פעם לשוב, להרפות. אצל תלמיד חכם המטרה היא לדעת את כל הש"ס, לחדש, להיות גדול בישראל. הריצה הזו יכולה להביא למצב נפשי גרוע מאד, של מתח וחשש-שבירה. כל המתח השלילי הזה בסופו של דבר נובע מאגו, מהפך-הבטול – הרצון להיות משהו, ההרגשה שאני משהו, מטעינה בהרבה ישות. מה עליך לעשות? לעצור, לקחת חופשה, לרענן את עצמך, לברוא את עצמך מחדש

על ידי עיסוק באיזה תחביב, ספורט או אמנות וכיוצא בזה. כדי להקל על המתח אותו תלמיד חכם צריך לבטל את התורה שלו, ובכך בעצם לבטל את הישות שלו עצמו. זהו ההסבר של הבעל שם טוב. אם אתה

אנחנו משווים את שלשת העולמות התחתונים לשלש התנועות הללו בעם ישראל, שלש רפורמות שאינן חיוביות ליהדות, הכל כדי להבין מהי הרפורמה האמתית – רפורמה חיובית, כמו החסידות – ומתוך כך להתבונן מהו הצעד הבא של הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן.

רבי אייזיק מהומיל, המשכיל הגדול בחב"ד, אמר שלפני שמשיח יבוא יהיה 'סדר חדש'. הכוונה שלו היתה שתהיינה עוד שלש נשמות שיבואו לעולם – הראשונה היא בעל שם טוב חדש, השניה הרב המגיד חדש והשלישית אדמו"ר הזקן חדש. כשהם יופיעו – זו תהיה ביאת המשיח.

תהיינה עוד שלש נשמות שיבואו לעולם – הראשונה היא בעל שם טוב חדש, השניה הרב המגיד חדש והשלישית אדמו"ר הזקן חדש. כשהם יופיעו – זו תהיה ביאת המשיח

ג. רענון היהדות "בטולה של תורה זהו ייסודה"

נתבונן בעוד תופעה מעניינת באנגלית: המונח של בריאה-מחדש – recreation – מובנו גם שעשועים, משחק, עיסוק בתחביב. במקור, לפני חמש מאות שנה, המשמעות של מלה זו היתה לא בילוי אלא בריאה

מחדש – כיצד היא הגיעה להנאה ומשחק? ההסבר להתפתחות הלשונית הוא שכדי לברוא משהו חדש צריך לרענן (fresh-re) ולהחיות (vive-re) אותו – דבר שקורה דווקא דרך איוו הרפיה, שעשוע ומשחק. כפי שהזכרנו, הבעל שם טוב בא להחיות את העם היהודי – הוא הלחישה של השם 'ישראל' באזן של עם ישראל, שמעוררת מהתרדמה העמוקה. גם הוא הסביר

נא מנחות צט, א"ב.

נב על דמותו של ריש לקיש ראה גם שיעור כ"א טבת ע"א. ובסדרת שיעורים בתשע"ד – אור לכ"ו אדר ב', מוצאי ר"ח ואור לב' ניסן ואור ל"א ניסן.

נג כש"ט (קה"ת) אות לד.

נד 'יחזקאל א, יד.

ג לשמע און מדור ר"א מהומיל אות ה. הובא בתולדות לוי יצחק עמ' 122. ראה גם אור ישראל ח"א עמ' מ.

אמר לבת שלו? "מה אכפת לך? מי שאמר לשמן וידלק יאמר וחומץ וידלק", והנרות הקטנים דלקו כל השבת, מההתחלה עד הסוף. איך הוא עשה זאת?

זהו גם לימוד בדרך הבעל שם טוב, שהיה גלגול של רבי חנינא בן דוסא: הוא מסביר¹² שאדם שמסוגל להגיע לאין יכול לעשות מטמורפוזה למציאות חדשה. רבי חנינא בן דוסא אמר "מי שאמר לשמן וידלק – הוא יאמר לחומץ וידלק", כי הוא עצמו הגיע למצב של אין, ובאין האותיות שמרכיבות את הדבר מצטרפות מחדש, ואתה יכול לשנות את הדבר כרצונך. אפשר להפוך את החומץ לשמן, ואפילו לעשות אותו טוב יותר – החומץ בער טוב יותר משמן זית, והספיק לכל היום. למה? כי הוא הגיע לנקודת האין. זהו בדיוק הלימוד של הבעל שם טוב – כשמגיעים לאין אפשר לשנות את המציאות, כשאתה משנה את הצירוף שבורא את המציאות אתה בורא אותה מחדש, נותן לה פנים חדשות, בריאה חדשה.

"וצדיק באמונתו יחיה"

שוב, הסימן לבעל תשובה אמתי הוא שכדי להגיע לדרגה גבוהה יותר של הויה עליו לנוח מהדרגה הקודמת שלו. המנוחה היא מצב של 'אין', ואחת הדרכים לכך היא משחק או תחביב (recreation). אדמו"ר הזקן מסביר זאת, בסגנון שלו, בפרק לג בתניא:

הוא מביא את מאמר חז"ל "תריג מצות ניתנו לישראל בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר 'וצדיק באמונתו יחיה'¹³". המאמר

נד ראה אור תורה אות דפה.

נח חבקוק ב, ד.

נט מכות כד, א. "תריג מצות ניתנו לישראל" (כנסח המצוטט בתניא, בו כל אות מדוקדקת) עולה 2236, הוי' פעמים אלהים, פעמיים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (דברים ו, ד) שאומרים פעמיים בכל יום. "בא חבקוק והעמידן על אחת" עולה 913, "בראשית", בסוד "והלא במאמר אחד יכול להבראות" (אבות פ"ה מ"א), "מאמר סתום" ד"בראשית" (שבת קד, א, וראה זהר ח"ב קעח, ב), והוא סוד "בהבראם" (בראשית ב, ד) אותיות "באברהם"

עושה זאת – עוצר, נח, מרענן את המודעות שלך – אתה מתחיל בתהליך לברוא את עצמך מחדש. לפי אדמו"ר הזקן הכוונה היא להבין שכל מה שהשגתי עד כה בטל – הכל היה עד כה ישות, כאשר ההישגים עצמם בכלל אינם שלי, הכל ה'. לא שעלי להפסיק את עצם התנועה הנפשית שלי – אבל עלי להפסיק את ההישגיות, לנוח ולעסוק בתחביב. אז כשאחזור ללימוד תהיינה פנים חדשות, אהיה כבר בבחינה של בעל תשובה. המהות של בעל תשובה היא שפלות, לא ישות, לא להרגיש את עצמו משהו, משהו מיוחד, משהו חשוב.

לחזור לנקודת האין

כתוב¹⁴ ששרש נשמת הבעל טוב הוא נשמת רבי חנינא בן דוסא, בעל-המופת הכי גדול בין התנאים. הסיפור המפורסם שהגמרא מספרת עליו¹⁵ הוא שפעם

אחת הבת שלו שמה בטעות בנרות השבת חומץ במקום שמן. כבר נכנסה שבת והיא התחילה לבכות בפני אביה – היא בטעות לא שמה שמן זית אלא חומץ ובודאי הנרות תכף יכבו. מה הוא

נה השוואות ביניהם ראה היכל הברכה סוף בהעלתך (הובא במקור מים חיים בעש"ט עה"ת נח אות קמט) ונוצר חסד פ"ו מ"א (על אהבה אות ט) ומ"ה (וראה גם כתבי הרח"א ביחובסקי עמ' נאי"ב). וכן כתבו (ספר הקבלה לראב"ד והקדמת המאירי לאות) שהרס"ג – שהבעש"ט היה גלגולו (שכחי הבעש"ט מהדורת מונדישין עמ' 178) – היה מצאצאי רחב"ד (ואף קרא לבנו דוסא), ודוק.

נו תענית כה, א.

המהות של בעל

תשובה היא שפלות, לא ישות, לא להרגיש את עצמו משהו, משהו מיוחד, משהו חשוב

זהו גם לימוד

בדרך הבעל שם טוב, שהיה גלגול של רבי חנינא בן דוסא: הוא מסביר שאדם שמסוגל להגיע לאין יכול לעשות מטמורפוזה למציאות חדשה

כאשר יש לאדם

יותר מדי משקל
על הכתפים,
אפילו המשקל
של המצוות,
הוא צריך לדמיין
שאינ עליו שום
עול – שום מצוות
– אלא רק דבר
אחד, עצם נקודת
היהדות שלו

בשכל את הפרדוקס הזה^{סב}. אז
בא הבעל שם טוב והוסיף שה'
נוכח בכל, ש"לית אתר פנוי
מיניה". אמרו זאת קודם, זה לא
משהו שלא היה אפשר לדמיין,
אבל הבעל שם טוב המחיש אותו
דרך ההשגחה הפרטית – גילה
ש"לית אתר פנוי מיניה", שום
מקום גשמי, רוחני או נפשי,
שאינ בו השגחה פרטית של ה'.
זהו החידוש של הבעל שם טוב.
בכל אופן, הכל מתנקז לנקודה
אחת – אמונה בה'.

כך מסביר אדמו"ר הזקן בתניא את "וצדיק
באמונתו יחיה", שניתן להסיר מהתודעה שלי
את כל המצוות ולהתמקד רק באמונה. הכוונה
היא לא שאיני רוצה לקיים את כל מצוות התורה
– ודאי שאני רוצה, אבל תחושת המחויבות הזו
עושה לי מתח פסיכולוגי שאין בכחי לשאת כעת,
כמו שאמרנו קודם. לכן אני צריך להרפות את
המודעות שלי במחשבה שעלי רק להיות עצמי,
והמהות שלי כיהודי היא האמונה בה'. האמונה
בה' היא מקור השמחה, שהרי ה' הוא טוב ואוהב
אותי כאהבת אב לבנו יחידו (כמשל הבעל שם
טוב^{סג}). אם אני מסיר דעת מכל שאר הדברים,
ורק מתמקד באמונה בה' אחד, "אלהי אברהם,
אלהי יצחק ואלהי יעקב", האמונה הזו מחיה
אותי כתחית המתים ממש (כך כתוב בתניא)
– אז אני יכול לקיים את כל תריג המצוות
בשמחה, במודעות טבעית, בדרך שאף פעם לא
קיימתי אותן קודם.

זו הדרך של בעל התניא להסביר את החידוש
של הבעל שם טוב ואת הפירוש שלו ל"פעמים
שבטולה של תורה זהו יסודה". שוב, הוא מסביר
שהכוונה להסיר את המתח שמתלווה לאחריות
ולמחויבות לכל תריג המצוות, ורק לבטא את

הזה שייך לכל אחד, "ועמך
כלם צדיקים"^ס (משהו שמורגש
דווקא ב'חוש' של המשיח, כמו
שנסביר בפרק הבא), והצדיק
חי באמונה שלו. איך אדמו"ר
הזקן מסביר זאת בתניא? כאשר
יש לאדם יותר מדי משקל על
הכתפים, אפילו המשקל של
המצוות, הוא צריך לדמיין שאין
עליו שום עול – שום מצוות –
אלא רק דבר אחד, עצם נקודת
היהדות שלו. הוא נולד יהודי –
זו האלטרנטיבה ל'עמיות' –

וכיהודי עליו להאמין בכח של ה' ובאחדות ה'.
דברנו על הגילוי של הבעל שם טוב ש"לית
אתר פנוי מיניה". זו האמונה בנוכחות של ה'
בכל מקום, שמורגשת דרך ההשגחה פרטית –
אמונה שה' הוא 'כל-נוכח' (omnipresent).
לפני הרמב"ם האמינו שה' הוא כל-יכול
(omnipotent) – הוא יכול לחולל נסים,
לשדד כרצונו את חוקי הטבע (שהוא ברא).
עיקר הביטוי לכך הוא יציאת מצרים, קריעת
ים סוף וכל הנסים שבתורה. בא הרמב"ם וגם
עשה רפורמה בדרך החשיבה, והחידוש שלו –
הגם שלא הוא חידש אותו, אלא שהעמיק בו
מאד – שה' הוא 'כל-יודע' (omniscient)
באופן העמוק ביותר, עד ש"הוא ודעתו אחד"^{סא}.
ידיעת ה' לא סותרת בשום אופן את הבחירה
החפשית, למרות שכמעט בלתי אפשרי להסביר

(בראשית רבה יב, יט), שהרי "אחד היה אברהם" (יחזקאל
ל, כד). התורה אומרת על עצמה בטרם בריאת העולם
"ואהיה אצלו אמונ" (משלי ח, ל), בסוד מצוה אחת של
אמונה תמימה, וכך ברא ה' את העולם (שהוא 'אדם גדול',
עם רמח אבריים וששה גידים, כל ה'תריג'). "שנאמר 'וצדיק
באמונתו יחיה' עולה 1339, 13 פעמים 103, שעם 2236
הנ"ל עולה 3575, הכל פעמים אדני, ועם 913 (כל המאמר
כפי שמצוטט בפל"ג בתניא) עולה הכל 4488, כב פעמים
צדיק, מד פעמים אמונה, 'וצדיק באמונתו יחיה'!"
ס ישעיה ס, כא.

סא ע"פ רמב"ם, הלכות יסודי התורה פ"ב ה"י.

סב שם הלכות תשובה פ"ה ה"ה.

סג הוספות לכש"ט השלם (קה"ת, הוצאה שלישית) קסז,
וש"נ.

כל התנועות

הרפורמיות
שהזכרנו רוצות,
בדרגות שונות,
להרכיב מחדש
את הגוף היהודי.
זו טעות – ה'
אוהב את הגוף
של היהודי כפי
שהוא

המהות שלי כיהודי –
אמונה פשוטה בה' אחד,
עם כל הביטויים של
אחדות ה' כ'כל-יכול', 'כל-
יודע' ו'כל-נוכח' (שלשת
ה-^{omni}). האמונה הזו
מביאה שמחה, שמחיה
את כל המצוות, ועל
כך נאמר "בא חבקוק
והעמיד על אחת, שנאמר
'וצדיק באמונתו יחיה'".

רפורמה בנשמה ולא בגוף

כל מה שאמרנו עד עכשיו היה הקדמה כדי
להסביר מה ההבדל בין רפורמה פסולה, לא
טובה, לרפורמה טובה. אנחנו לא רוצים לחדש
'(לרפרם)' את הגוף, אלא דווקא את הנשמה. כל
התנועות הרפורמיות שהזכרנו רוצות, בדרגות
שונות, להרכיב מחדש את הגוף היהודי. זו טעות
– ה' אוהב את הגוף של היהודי כפי שהוא.
הם חושבים שה' רוצה את הנשמה כפי שהיא
מופשטת מן הגוף, ושעלינו לשנות את הגוף
(לחתוך אברי הגוף ולהרכיב אברים חדשים,
ר"ל). אבל האמת היא הפוכה:

ביחס לתורה, הגוף של התורה ("גופא
דאורייתא"), הלכות התורה ומנהגי ישראל) הוא
טוב כפי שהוא, לא צריך לשנות אותו (לא חלילה
בבטול מצוות, אך גם לא בהשקעת המאמץ

סד היחס הפנימי בין שלש הבחינות הוא כנגד שלשת
הקיום: כלינוכח (omnipresent) בימין, "חסד לאברהם"
(מיכה ז, כ), גילוי האלקות בכל; כלייכול (omnipotent)
בגבורה, קו שמאל, כח שדי לשודד את המערכות (ראה
רמב"ן לבראשית יז, א); כלייודע (omniscient) בדעת
(כפשוט), נשמת התפארת, הקו האמצעי. אכן, לפי סדר
הזמנים – בתחלה ה' מוכר כלייכול, אחר כך כלייודע
ולבסוף כלינוכח – יש כאן תנועה משמאל לימין דרך
האמצע (שלמטה מהימין), כמבאר בסוד שלשת בני
נח, חם בשמאל, יפת בתפארת (כאשר ה'שפיץ' של
חכמת יוון, שיצא מיפת, הוא תפיסה מעוותת של כלייודע,
שמקורה בקדושה ברמב"ם שהסתמך גם על חכמת
אריסטו היווני, ודוק) ושם (שממנו דווקא אברהם ועם
ישראל) בימין, ודוק היטב.

לחדש מצוות בחיצוניות – חידוש הסנהדרין,
הטלת תכלת ועוד ועוד כיו"ב^{סה}). דווקא הנשמה
צריכה תשובה – שינוי רוחני, הגדרה מחדש של
כיוון הנשמה, על ידי בקורת-עצמית, חשבון נפש
של החדש הזה, חדש התשובה. צריך לעשות
הערכה מחדש כדי להתכוון מחדש. לכן זו לא
רפורמה, אלא רענון, התחיות של רוח התורה.
recreation היינו נקודת ה'איך' שבין 'יש' ל'יש',
בין תפיסת העולם הראשונה שלך, לבין תפיסת
עולם חדשה (שינוי באופן בו אתה מדמה לעצמך
את חיך).

ד. שינוי תפיסה – מי בשביל מי?

בשביל התורה ובשביל ישראל

בתחלת התורה רש"י אומר, בשם חז"ל^{סו},
שהאות הראשונה של התורה, ב, היא לשון
בשביל ("בראשית" – בשביל ראשית). על רבי
חנינא בן דוסא, שהזכרנו כשרש נשמת מורנו
הבעל שם טוב, נאמר "כל העולם ניוון בשביל
חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב
שבת לערב שבת"^{סז}. ה' אומר שהפרנסה והמזון
של כל העולם הם בזכותו, "בשביל חנינא בני",
אבל לעצמו הוא לא צריך כלום. איך הבעל שם
טוב מפרש^{סח} את המלה "בשביל"? מלשון שביל-
דרך. רבי חנינא בן דוסא סולל שביל – שביל
של תודעת-אלקות – ודרך אותו שביל נשפע
כל השפע. הבעל שם טוב אומר שהוא עצמו ירש
את השביל הזה וקרב אותו אלינו – בתחלה
הוא היה השביל של רבי חנינא בן דוסא ואז הוא

סה חידוש מצוות והלכות כבשנות קדם מוצא חן ב'דעת
בעלי בתים' – הרוצים אך טוב – אך נשלל על ידי גדולי
ישראל האמתיים, מתוך הכרה פנימית שהשינוי האמתי
(הרפורמה הטובה) הוא דווקא בפנימיות, בשינוי ההשקפה
(כדלקמן בפנים בארוכה), בעוד המנטליות שמחפשת
שינוי חיצוני משקיעה אנרגיות במקום הלא נכון, ואכמ"ל.

סו בראשית רבה א, ו; ויקרא רבה לו, ד.

סז ברכות יז, ב.

סח כש"ט (קה"ת) אות ה.

והחוויה של לפני הצמצום, את הקדימה של נשמות ישראל.

זו אחת הדרכים הכי טובות להסביר את הרפורמה של החסידות: הרפורמה של החסידות היא המהפך בחשיבה מה בשביל מה – האם ישראל הם היכי תימצו לתורה או להפך. ה' ברא את העולם לפי התכנית של התורה, היא הבלור-פרינט (פנקסאות ודפתראות) של העולם^{עג}, ועל מנת שהתכנית תתקיים, וכך תתגלה לעין כל (פנימיות רצון ה'), צריך שמישהו יקיים את התורה, אחרת הכל ישאר בגדר וירטואלי. התפקיד של ישראל הוא לקיים את התורה, שכולם יראו שלעולם יש בלור-פרינט, שהוא התהוות וקיום העולם עצמו. לפי זה, ישראל הם בשביל התורה – ישראל נועדו לקיים את התורה. זו היתה התפיסה הרווחת ביהדות לפני הבעל שם טוב. מהי הרפורמה? התחדשות מה התודעה, הערכה מחודשת מה בשביל מה, כנ"ל.

כמו שנסביר, בשביל לעשות רפורמה אמיתית-חיובית ביהדות אין לשנות שום דבר בהלכה. לכן המגיד בקש מאדמו"ר הזקן לכתוב מהדורה חדשה של השלחן ערוך^{עד}. אדמו"ר הזקן נקרא בעל התניא והשו"ע – הוא כתב את התניא, תורת החסידות, נשמתא דאורייתא, ואת השו"ע, גופא דאורייתא. היה חיוני ביותר, בראשית הרפורמה של החסידות, להבהיר – גם לעצמה וגם כלפי חוץ – שהיא לא באה לשנות ח"ו את פסקי התורה שבעל פה, פסקי השלחן ערוך. לכן היה חשוב כל כך למגיד שאדמו"ר הזקן יחבר מהדורה מעודכנת של השו"ע – לא

ניתן בידיו של הבעל שם טוב.

יש הרבה דרשות של חז"ל בשביל מה נברא העולם – ביאורים במשמעות ה-ב של "בראשית" (בשביל איזה דבר שנקרא "ראשית") – אבל רש"י מביא שתיים עיקריות: בשביל התורה ובשביל ישראל. לפי מה שאמרנו כעת, העולם נברא דרך השביל של התורה ודרך השביל של ישראל.

רפורמת החסידות – הקדמת ישראל לתורה

השאלה – שכבר חז"ל שואלים^{סט} – מה קודם, התורה או ישראל? רש"י אומר קודם "בשביל התורה" ואחר כך "בשביל ישראל". חז"ל אומרים שבסופו של דבר "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם לתורה.

החסידות – דרך הבעל שם טוב – מסבירה^{עב} שאחרי הצמצום ישראל מתחברים לה' דרך התורה. על כך נאמר בזהר ש"ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה"^{עא}. אבל לפני הצמצום נשמות ישראל קדמו גם לתורה, כמו שאמרו חז"ל "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", כנ"ל. הגילוי היסודי של הבעל שם טוב הוא ש"הצמצום לא כפשוטו"^{עב} – הבעל שם טוב

מרגיש זאת בעיקר בהשגחה פרטית ואדמו"ר הזקן בעיקר ב בטול, "כולא קמיה כלא חשיב", כנ"ל – לכן ניתן גם עכשיו לחוות את הגילוי

סט תנב"א פ"ד.

ע ראה לדוגמה ד"ה "תורה צוה לנו משה" תשי"ז.

עא ראה זהר ח"ג עג, א.

עב ראה גנדי נסתרות (ביחובסקי) חלק אור ישראל אגרת נה. הובא ונתבאר בספר לב לדעת, ביאור ב למאמר "וצדיק יסוד עולם".

עג זהר ח"ב קסא, א: "אסתכל באורייתא וברא עלמא".
עד ראה הקדמת בני המחבר לשו"ע אדה"ז.

התורה וחיצוניות התורה גם יחד. במיוחד בחב"ד, שדורשת עבודה בכח עצמו^{פג}, הרבי הוא דוגמה כיצד צריך להתנהג – "ממנו יראו וכן יעשו"^{פד}. רבי נחמן אמר^{פה} – תסתכלו עלי ועשו כמוני, כל אחד יכול לעשות כמוני "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה".

הרפורמה הבאה – ישראל בשביל העולם

כעת אנחנו מתחילים להבין מהי הרפורמה הבאה. הרפורמה הראשונה, הרפורמה של החסידות, היא שינוי האוריינטציה מה עבור מה – מעבר מהאוריינטציה שישאל את ישראל הם בשביל התורה, תפיסה של אחרי הצמצום, לתפיסה שבאה מלפני הצמצום, שהתורה עצמה היא עבור ישראל. מה יכול להיות יותר מזה? מה יכולה להיות המהפכה הבאה, הרפורמה הבאה, הבריאה-מחדש הבאה? למהפכה אמתית יש בריאה-מחדש, יצירה-מחדש ועשיה-מחדש. עשיה מחדש היא שינוי ממסדי, שינוי בבית הכנסת. אחרי החסידות, אם צריך רענון (recreation) אפשר לתת לו מקום בבית כנסת – כמו אולם שמחות – כי זו מצוה להתרענן ולהתחדש.

שוב, אמרנו שלפני כן התפיסה היתה שהיהודים הם עבור התורה והבעל שם טוב אמר שההפך הוא הנכון – התורה היא בשביל היהודים. מה יכול להיות הצעד הבא? האם היהודים עצמם הם עבור משהו. נאמר זאת בשתי דרכים – שהן בעצם אותו דבר – אחת נשמעת יותר טוב, יותר קלה להבנה, והשנייה היא החידוש האמתי: אפשר לומר שישאל את ישראל הם עבור ה' והחידוש הגדול יותר הוא שישאל את ישראל הם עבור העולם.

השאלה המקורית היתה בשביל מה ה' ברא את העולם – בשביל התורה ובשביל ישראל – כאשר הרפורמה הראשונה החליפה את 'דין הקדימה' בין שתי התשובות לשאלה. אז אולי

רק לא לשנות שום דבר בהלכה, אלא להוסיף את הפסקים של האחרונים ולהעמיק בטעמיהם. הבעל שם טוב כבר אמר ששמו של אדמו"ר הזקן, שני-אור, הוא על שם חיבור שני אורות ("תורה אור"^{טו}) – אור החסידות (תניא) ואור הנגלה (השו"ע)^{טז}.

בכל אופן, החסידות באה ואומרת שישאל הם לא בשביל התורה – התורה היא בשביל ישראל. הקב"ה גילה את התורה בעולם ונתנה לעם ישראל – "משה צוה לנו תורה מורשה קהלת יעקב"^{טז} – כדי שעל ידי שמירת ישראל את התורה תתגלה המהות של ישראל שמעל התורה^{טז}. התורה באה לגלות שנשמת כל יהודי היא "חלק אלוה ממעל ממש" (ביטוי שהיה עוד לפני התניא^{טז}), אבל הוא יסוד היסודות של כל חידוש תורת החסידות, כפי שמתבאר בספר התניא^{טז}), "חלק בורא [ממש] שנעשה נברא"^{פא} (בדרך צמצום לשון ריכוז – כמו "צמצם שכינתו בין שני בדי הארון"^{פב} – לא צמצום לשון סילוק).

זו הרפורמה של החסידות, ואם מבינים אותה נכון – זו רפורמה עצומה. היא משנה המון דברים – לא מפרה אף הלכה, אבל היא משנה את המנהגים ואת ההירארכיה החברתית של היהדות. מיהו מרכז הקהילה? כבר לא הרב, פוסק ההלכה, אלא הרבי, מתקן הנשמות. זהו שינוי ממסדי בקהילה. הרבי ח"ו לא מפר את ההלכה – הוא מקיים אותה יותר טוב מכל אחד אחר, הוא דוגמה חיה לקיום התורה במלואה, פנימיות

טו עה משלי ו, כג.

טז עו' לקו"ד עמ' פג; סה"ש תש"ב עמ' 129.

עז דברים לג, ד.

עח ראה לדוגמה לקו"ש חכ"ח מטות א (ובכ"ד). חתן עם

הכלה הערה עו.

עט שפע טל הקדמה בן מאה שנה.

פ תניא פ"ב.

פא לקו"ת ראה כז, א ע"פ ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"א. ראה גם מלכות ישראל ח"א מאמר "בין ישראל לעמים" (עמ' שיט).

פב ראה תנחומא ויקהל ז; שה"ש רבה א, סב; בראשית

רבה ד, ד.

פג לוח "היום יום" כ"ט מנחם-אב. ובכ"מ בחסידות.

פד ע"פ שופטים ז, יז.

פה שיחות הר"ן קסה. ח"י מוהר"ן רכט.

ה. "חדשים גם ישנים" "הדודאים נתנו ריח"

בסוף פרק ז בשיר השירים מופיע פסוק –
"הדודאים נתנו ריח וגו'"^{פח}. יש שני פירושים
מה הם "הדודאים":

רש"י אומר שמלשון דוד (סל) – דוד של
תאנים. בנבואת ירמיהו כתוב^{פט} שהוא רואה
שני דודי תאנים, אחד עם תאנים מאד טובות
והשני עם תאנים מאד גרועות ורקובות. זהו
משל של צדיקים ורשעים בעם ישראל. הדוד
של התאנים הטובות הוא משל לצדיקים והדוד
של התאנים הרעות, הבלתי ראויות לאכילה,
הוא משל לרשעים בעם ישראל. כך ירמיהו אומר,
אבל מה אומר שיר השירים?
"הדודאים נתנו ריח" – שני
הדודים (הסלים) נתנו ריח טוב.
הדוד של הצדיקים, התאנים
הטובות, והדוד של הרשעים,
התאנים הרעות, נתנו ריח טוב,
תענוג. כך אומר רש"י.

האבן עזרא, וכמוהו שאר
מפרשי שיר השירים^צ, אומרים
ש"דודאים" הם שם של צמח
– הצמח שראובן מצא בשדה^{צא},

פירות שנראים כמו איש ואשה יחד, סגולה
לאהבה בין איש ואשה. בשיר השירים זהו המשל
לקב"ה ועם ישראל, קוב"ה ושכינתיה, ושניהם
יחד מעלים את הריח הכי טוב.
חוש הריח הוא החוש של משיח. לכל אחת
מהנשמות הכלליות של ישראל יש חוש^{צב},
והחוש של משיח הוא חוש הריח, כמו שכתוב

פח שה"ש ז, יד.

פט ירמיה כד, א.

צ ראב"ע ומצודות.

צא בראשית ל, יד.

צב ישנן חמש נשמות כלליות כנגד נרנח"י (ראה ע"ח ש"ג
פ"ב וסוד ה' ליראיו, תפלה קודם הלמוד פ"ו הערה ל), והם
מכוונות גם כנגד החושים – מישושיטעם שמיעה: ראייה:
כתר, ודוק (עוד על תיקון החושים ראה שיעור כ"ב מנחם
אב השתא).

הצעד הבא, הרפורמה הבאה, של משיח – אם
כבר הבנו שישאלם הם מעל התורה, נבין שישאלם
הם עבור העולם. באמת, זה בדיוק כמו להגיד
שישראל הם בשביל ה'. הרי ה' ברא את העולם
כדי שתהיה לו דירה בתחתונים^{פז}, ועם ישראל פה
כדי לממש את התאווה של ה' לדירה בתחתונים.
התכלית הסופית שעם ישראל יצאו מעצמם. הרי
לה' אין צורך בעולם, הוא 'מספיק לעצמו' (self-
sufficient) – אבל כשהוא ברא את העולם
הוא 'יצא מעצמו' (בריאה לשון "יציאה לבר"),
הוא מתגלה כמי שיש לו תאוה, הזדקקות לעולם.
באותו אופן, אם אני אומר שהתכלית הסופית
היא ישראל, הצורה של ישראל היא כ'מספיקים

לעצמם', אבל עם ישראל צריך
לצאת מעצמו – לצאת כשליח
לעולם, להיות בשביל העולם.

זו הרפורמה שצריכה לתפוס
את התודעה שלנו כדי להביא
משיח. לשם כך אנחנו צריכים
בעל שם טוב חדש, מגיד חדש
ואדמו"ר הזקן חדש – שיראו
לנו שאנחנו לא כאן בשביל
להיות בגטו. אנחנו עדיין בגטו,
אבל אנחנו אמורים לצאת

מהגטו, לצאת אל העולם, בלי לשנות כמלוא
הנימה מהתורה. הסיכוי שלנו לשרוד הוא
הגאווה בגוף שלנו, שלא משתנה – בקיום
המצוות – אך התכלית, הנשמה שלנו, היא
לתקן את העולם. במלים אחרות, אנחנו צריכים
להביא שלום לעולם – בלי שלום בעולם ה'
לא מתגלה בעולם. הוא מתגלה דוקא "באתר
שלים"^{פז}, במקום שיש בו שלום-אמת. עלינו
להפסיק להיות צודקים בפני עצמנו, בהנהגה
שלנו, ולהבין שהעולם לא נברא בשבילנו אלא
כדי שלה' תהיה דירה בעולם, ואנחנו השליחים
לממש את התכלית הזו.

פז תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

פז זהר ח"א רטז, ב.

לכך שגם לחדשים וגם לישנים יש אותו ערך, אותו טעם טוב. עוברים כאן מהריח אל הטעם. בסוף הכלה אומרת לאהוב שלה, הקב"ה, "דודי צפנתי לך". המלה "דודי", האהוב שלי, גם כמו "דודאים".

"חדשים גם ישנים"

למה הזכרנו את זה? כי קשור למה שהזכרנו קודם: אנחנו זקוקים להתחדשות-רפורמה-התחיות – עלינו להוולד מחדש, כמו שבעל תשובה נולד מחדש – אבל החידוש האמתי לא מתנגד לעבר. "חדשים גם ישנים" – כל החידושים מצטרפים יחד, מעצימים זה את זה, הישן מעצים את החדש והחדש מעצים את הישן.^צ

כעת תעלה לנו עוד הבנה על הפעולה המשותפת של הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן, וננסה לאור זאת לצפות איך הדברים ייראו אצל המשיח:

החידוש המוחלט הוא ההופעה של הבעל שם טוב – כוכב חדש בשמי היהדות, "דרך כוכב מיעקב"^{צא}. מה עשה אדמו"ר הזקן? למה אנחנו צריכים אותו? כדי לחבר את התניא והשו"ע – התניא הוא החדש והשו"ע הוא הישן. למה קוראים לאדמו"ר הזקן 'הזקן' (old), שמובנו גם ישן וגם זקן? הוא השלישי, הוא לא כזה ישן... כי הוא מגלה שכל החדש נטוע בישן. חושבים שהישן בא לפני העתיד, הפסיקה על יסודות העבר לפני החידוש, אבל לא – הסדר בפסוק הוא "חדשים גם ישנים", צריכים שההווה ישקף את העתיד ואז יראה שהוא נשען על העבר. על כך נאמר "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש

אצלו "והריחו ביראת הוי"^{צג}. משיח שופט לפי הריח, לא לפי הראיה והשמיעה – זהו החוש של המשיח, הוא דן את המציאות לפי הריח. זהו גם סימן ההכר שלו^{צד}. ומה הוא מריח? חוש הריח שלו הוא שאפילו התאנים הרעות נותנות את הריח הכי טוב. לא חידוש גדול לזהות את הריח הטוב של התאנים הטובות, אבל צריך חוש ריח מיוחד כדי לחוש שלרשעים יש ריח טוב.

אם נחבר את שני הפירושים יחד, אפילו הצדיקים באים מהדודאים – רחל מאד רצתה את הדודאים, כדי שיהיו לה ילדים מיעקב. בסוף לאה, בזכות שנתנה את הדודאים לרחל, זכתה בעוד שני בנים – יששכר וזבולון.

בכל אופן, המכנה המשותף לשני הפירושים הוא הריח – כמו שכתוב בקרבנות "ריח ניחוח"^{צה}, "הדודאים נתנו ריח".

המשך הפסוק

המשך הפסוק הוא "ועל פתחינו כל מגדים" – כל הפסוק הוא דברי הכלה לפתח, הפתח כאן הוא של הכלה, היא האומרת "הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים".

ביטוי חשוב ביותר הוא שלש המלים הבאות – "חדשים גם ישנים" – והפסוק מסיים "דודי צפנתי לך".

מה פירוש "חדשים גם ישנים" על פי פשוט? יש את המגדים-המעדנים החדשים, של השנה הזו, וגם את המגדים-המעדנים הישנים, של השנים הקודמות – אלו שתי דרגות של מגדים. קודם הבאנו את דברי רש"י, שגם הצדיקים וגם הרשעים נותנים ריח טוב. אבל הפסוק מוליך

צג ישעיה יא, ג.

צד סנהדרין צג, ב.

צה ויקרא א, ט. ובכ"מ.

צו "חדשים גם ישנים" עולה 815, בעל תשובה. ה"חדשים" היינו קבלה על העתיד, עיקר מצות התשובה (תניא אגה"ת פ"א וש"נ), אך "ישנים", מתוך חרטה על העבר. "חדשים גם ישנים" היינו "אני ישנה" ["ישנים"] ולבי ער ["חדשים", סוד 'חדשים לבקרים רבה אמונתך'] (פסוק שהוזכר בתחלת השיעור). ועוד, ראשי התבות "חדשים גם ישנים" הם חגי הנביא, בעל הרפורמה של בית שני כו'.

צז במדבר כד, יז.

פרצוף שלם של

חידוש, מאה אחוז
חדש, תלוי בכך
שהוא מתחבר עם
הישן

הבא של הרפורמה, הרפורמה של
משיח עצמו.

התחדשות לקראת השנה החדשה

אנחנו צריכים להתחיות, כל

אחד צריך לחדש את חייו, להיות "פושט צורה ולובש צורה", ולעשות רקונסטרוקציה לחייו. הזמן לזה הוא עכשיו, לפני ראש השנה. לפי קבלה^{קב}, היום, חי אלול, הוא היום הראשון של עולם התהו – היום שכנגד בלע בן בעור, המלך הראשון שמלך ומת בעולם התהו^{קג}. בעוד שבוע, בכ"ה אלול, מתחילה הבריאה של עולם התיקון. צריך ששבעת מלכי התהו ישברו, כי יש להם בעיה עם האנו, "אנא אמלוך"^{קד} – הם מלכו ומתו. הכח של הרפורמה הוא להחיות אותם, לדומם אותם, לכן כל זה שייך ל-חי אלול, נעשה בזכות הבעל שם טוב, אדמו"ר הזקן וגם המהר"ל מפראג – הדמות הרוחנית שמורידה מלמעלה את החידוש של החסידות.

מתוך כל העניין יוצא מודל היסטורי שלם של מהפכות – עשרה שינויי-כיוון מהאבות והאמהות עד לזמן הזה, עד למשיח, כאשר השינוי של החסידות הוא היסוד, הבעל שם טוב ה"צדיק יסוד עולם"^{קה}, והשינוי של מלך המשיח הוא המלכות. המשיח עצמו מצריך 'סדר חדש' כדי להופיע – בעל שם טוב חדש, מגיד חדש ואדמו"ר הזקן חדש. אין לנו הזמן לכך כעת – בעזרת ה' נשלים בשיעור הבא.

נגנן כעת ארבע בבות ואחר כך מיד כתיבה וחתומה טובה – כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה לכולם, כל אחד מעם ישראל.

כבר נאמר למשה מסיני^{צח}.
תלמיד ותיק שוה ישראל בעל שם טוב, בדיוק 1000, סוד אלף אורות שנתנו למשה רבינו במתן תורה. כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש – הוא כבר ישן,

כבר נאמר למשה רבינו מסיני. החידוש לא היה גלוי, לא היה במודעות, אבל הוא כבר היה בלא-מודע הקולקטיבי שלנו. הגילוי שהחדש הוא ישן הוא הסימן של חידוש אמתי – אם זה לא ככה, החידוש הוא לא אמתי. אם החידוש הוא "חדשים גם ישנים" הוא חידוש אמתי ונצחי, כי אז גם ההתחדשות הבאה לא תסתור את ההתחדשות הזו. זהו "חדשים גם ישנים".

מה הגימטריא של כל הפסוק? **"הדודאים נתנו ריח ועל פתחנו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך"** עולה 3120 שהוא עשר פעמים **חדש**^{צט} (חדש עולה יב פעמים הוי' – יב צירופי שמו העצמי של ה' – כך שהכל עולה 120 פעמים הוי'^{קא}). עשר פעמים **חדש** היינו פרצוף שלם של חדש – פרצוף שלם של חידוש, מאה אחוז חדש, תלוי בכך שהוא מתחבר עם הישן. כך שיר השירים מלמד אותנו בדרך מאד עמוקה את היחס בין הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, שחייבים אותם יחד בשביל לזהות את הצעד

צח ויקרא רבה כב, א.

צט אם נחשב את כל הפסוק בחשבון גדול דמנצפ"ך הוא יעלה 6400, 80 ברבוע! רק "הדודאים" בהכאת אותיות עולה 192000, 30 פעמים 6400!

ק המספר 120 (משולש י"ה) מופיע גם בתבה הראשונה והאחרונה בפסוק – "הדודאים" (70), כאשר ממוצע כל אות הוא 10) ועוד "לך" (50) – כאשר שאר התבות עולות 25,3000 פעמים 120 (וכן סופי התבות "חדשים גם ישנים" עולים 120). ברבוע פרטי, "הדודאים" (1794, 69 פעמים 26) ו"לך" (1300, 50 פעמים 26) עולים 3094, המספר הראשון שהוא גם כפולת יעקב (טוב פעמים יעקב) וגם כפולת רחל (אחד אהבה פעמים רחל)!

קא בפסוק יג תבות, כך שממוצע כל תבה הוא 240, "ונחנה עליו" רוח הוי', כאמור במשיח (ישעיה יא, ב) בפסוק שלפני "והריחו" (ריח רוח היינו סוד ריוריו, עליון ותחתון, סוד הזיווג, כנודע). דילוג האותיות הראשון בפסוק עולה 1839, ג"פ תריג כו', "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט, יח)!

הדילוג השני עולה 1281, 21 (אהיה) פעמים 61 (אני אין)!

קב נהר שלום סדר כוונת ר"ה (עמ' לז, ג), בשם מהר"ח פינסו. ראה משה"ח ח"ט עמ' 195.

קג בראשית לו, לב.

קד ע"פ מלכים"א, ה. ראה ע"ח שי"א פ"ה; מבו"ש ש"ב ח"ב סופ"א.

קה משלי י, כה.

הלומד על מִנֵּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ הבעל שם טוב גילה ש"לית אתר פנוי מיניה", בגשמיות וברוחניות ובכל מצבי הנפש.
- ♦ אדמו"ר הזקן גילה ש"כולא קמיה כלא חשיב" – שלמדות שהמציאות קיימת באמת היא בטלה לה'.
- ♦ הבעל שם טוב החזיר את עם ישראל לחיים על ידי גילוי ההשגחה הפרטית.
- ♦ הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן הם הלב שלנו והמח שלנו ועליהם לפעול יחד.
- ♦ הבעש"ט ואדמו"ר הזקן הם כנגד תפילין של יד (שכנגד הלב) ותפילין של ראש (שמעל המח).
- ♦ הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן גילו את אור הממלא כל עלמין (האימננטי) ואת אור הסובב כל עלמין (הטרנסצנדנטי) כשני גילויים של עצמות ה'.
- ♦ החסידות היא רפורמה קדושה – "חדש" שהחתם סופר לא התנגד אליו.
- ♦ רפורמה היא "פושט צורה ולובש צורה", שלפעמים גורם **פצוץ**.
- ♦ הרפורמה השלילית שינתה את ההלכה והחסידות – הרפורמה החיובית – משנה את התודעה.
- ♦ את עולם הבריאה צריך לברוא מחדש (create-re), את עולם היצירה צריך ליצור מחדש (form-re) ואת עולם העשיה צריך לעשות מחדש (do-re או construct-re).
- ♦ גם "תינוק שנשבה" ששב לה' וגם יהודי שלעולם לא היה בארץ והגיע אליה מרגישים שחזרו הביתה.
- ♦ התנועה הקונסרבטיבית, הרפורמית והרקונסטרוקציונית מכוונות כנגד העולמות התחתונים – בהם יש רע ותודעת נפרדות – בריאה-יצירה-עשיה.
- ♦ "פעמים בטולה של תורה זהו ייסודה" – "בטולה של תורה", בעיסוק בתחביב מרגיע, מציל ממשבר ההישגיות, ומחזיר ללימוד בפנים חדשות, פני בעל-תשובה מלא שפלות.
- ♦ כח החזרה לאין מאפשר לשנות צורה ולעשות מופתים.
- ♦ האמונה שייכת לעצמיות היהודי והיא מקור השמחה.
- ♦ ה' הוא כל-יכול (omnipotent), כל-יודע (omniscient) וכל-נוכח (omnipresent).
- ♦ ה"גופא דאורייתא" לא צריך שינוי, אלא דווקא הנשמה הפנימית.
- ♦ הרפורמה של החסידות היא מעבר מתפיסה שישראל עם עבור התורה לתפיסה שישראל קודמים לתורה.
- ♦ המגיד הורה לאדמו"ר הזקן לחבר שלחן ערוך כדי להדגיש כלפי פנים וכלפי חוץ את המחויבות להלכה.
- ♦ הרפורמה של החסידות משנה את ההירארכיה בקהילה.
- ♦ הצעד הבאה של הרפורמה הוא הגילוי שישראל הם עבור משהו – עבור ה' ועבור העולם.
- ♦ כדי להביא משיח עלינו 'לצאת מהגטו' ולהביא שלום לעולם כולו.
- ♦ חוש הריח של המשיח מזהה שלרשעים ריח טוב כמו לצדיקים.
- ♦ חדוש אמתי ונצחי מתגלה כמחובר לעומק העבר – "חדשים גם ישנים".
- ♦ לפני ראש השנה עלינו לחדש את עצמנו – להקים לתחיה את עולם התהו שנשבר.

שיעור

פרצוף המועדים בתורה

הקדמה לסדר מועד

יש בה יראה עילאה, "ירא שבת", ובה איסורי המלאכה החמורים ביותר (שלא לפגוע במנוחת השבת).

אכן, כדי להגיע להתאמה מכוונת של כל המועדים, נתבונן תחלה בשלשת הרגלים, עיקר המועדים, "מועדים לשמחה", ובהתאם נסדר את שאר המועדים. כפי שיתבאר, ניתן לכוון את הזמנים בארבע דרכים שונות.

סדר ראשון: שלשת הרגלים בחג"ת

הדרך הראשונה היא הכוונה היסודית של שלשת הרגלים כנגד חסד־גבורה־תפארת. כך עולה מהקבלת הרגלים לאבות כדברי הטור:^א המועדים נתקנו כנגד אבות, פסח כנגד אברהם דכתיב 'לוי ועשי עונות' ופסח היה. שבועות כנגד יצחק שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק. סוכות כנגד יעקב דכתיב 'ולמקנהו עשה סוכות'.

פסח הוא בחדס ("חסד לאברהם"^ב), "זכרתי לך חסד נעריך"^ג ביציאת מצרים; שבועות בגבורה, בו שמענו תורה "מפי הגבורה", "פחד יצחק" (והשופר של מתן תורה הוא הקרן

בסדר מועד שתיים עשרה מסכתות: שבת, עירובין, פסחים, שקלים, יומא, סוכה, ביצה, ראש השנה, תענית, מגילה, מועד קטן, חגיגה. הרמב"ם בהקדמה למשנה מבאר את סדר המסכתות לפי הפשט, וכאן נתבונן במבנה הפנימי של הזמנים בתורה.

חלוקה פנימית של הזמנים

נקדים כי הזמנים נחלקים לשלשה 'סוגים' כלליים: א. שלשת הרגלים הם מצד החסד, גילוי אהבת ה' לישראל, לכן הם ימי שמחה גלויה, "ושמחת בחגך"^א. ב. ימי הדין, ראש השנה ויום הכיפורים, הם בכללות מצד הגבורות, ה' דן אותנו ואנו עומדים ביראה (ולכן אין אומרים בהם הלל^ב), "שמאלו תחת לדאשי" בעשרת ימי תשובה, "וימינו תחבקני" בסוכות^ג. ג. השבת קובעת ברכה לעצמה. "שבת מקדשא וקיימא" מששת ימי בראשית שלא כמו המועדים המתקדשים בידי בית הדין. מצד אחד, שבת היא "יום מנוחה" וענג, "וקראת לשבת ענג"^ד, "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים"^ה, ומצד שני

נערך ע"י יוסף פלאי, משיעור ש"פ כי תצא תשפ"ו.

א דברים טז, יד.

ב ראש השנה לב, ב.

ג שיר השירים ב, ו. זחר ח"ג ריד, ב; שעה"כ דרוש ר"ה פ"א.

ד ישעיה נח, יג. ראה גם תו"א ח, ג.

ה שיר השירים ז, ז.

א הקדמת תקו"ז ה, ב; יב, א ובכ"מ.

ז אורח חיים תיז.

ח מיכה ז, כ. ראה זחר ח"ג רפב, ב.

ט ירמיה ב, ב.

י בראשית לא, מב.

משפטנו. הנצח הוא ענף החסד (מתחת החסד בקו ימין), פסח – כאשר גם פסח הוא 'ראש השנה', שהרי "החדש הזה לכם ראש חדשים"^{יב}. יום הכיפורים כנגד ההוד. הוד הוא לשון הודאה-יודוי, עיקרו של יום הכיפורים. פנימיות ההוד היא מדת התמימות וכן עבודת היום הקדוש היא בתמימות (שמכוחה מתפללים שוב ושוב, חמש תפלות, כאשר בתפלה אנו 'מודים על ההודיה' כמו במודים דרבנן "מודים אנחנו לך... על שאנו מודים לך"). ההוד הוא ענף הגבורה (בקו שמאל) – כשם ששבועות (גבורה) הוא זמן מתן תורתנו כך יום הכיפורים הוא מתן תורה של לוחות שניים. ולסיכום:

שבת עילאה	בינה
פסח	חסד
שבועות	גבורה
סוכות	תפארת
ראש השנה	נצח
יום כיפורים	הוד
שמיני עצרת	יסוד
שבת תתאה	מלכות

סדר שני:

הרגלים כנגד בינה-תפארת-מלכות

לפעמים מוסבר ששלשת הרגלים מכוונים כנגד בינה-תפארת-מלכות^{כא} בסדר הבא:

סוכות כנגד בינה-אמא. הסוכה היא 'מקיפין דאמא'^{כב}, וחג הסוכות הוא "זמן שמחתנו" בהיותו שייך לבינה, מקור השמחה, "אם הבנים שמחה"^{כג};

שבועות, "זמן מתן תורתנו", כנגד כללות שש המדות, פרצוף זעיר-אנפין, ובמיוחד מדת התפארת ("תפארת גופא"^{כד}). "עמוד התורה"

השמאלית מאילו של יצחק^{כה}; סוכות בתפארת, מדתו של יעקב. בהמשך לזה, שמיני עצרת הוא כנגד היסוד, מצד אחד הוא "רגל בפני עצמו"^{כז} ומצד שני הוא תשלומים לסוכות כיון ש"גופא [תפארת] ובריתא חשבינן חד"^{כח}. הסדר הזה מתאים לסדר הרגלים ("שלשה רגלים כסדרן"^{כט}), כאשר פסח הוא "ראש השנה לרגלים"^ל.

לפי זה, שבת משלימה את שלשת הרגלים בשתי דרכים, בבינה או במלכות, שבת עילאה ושבבת תתאה (ה עילאה ו-ה תתאה, "כאמה בתה"^{לא}, "הא בהא תליא"^{לב}). שבת נקראת כלה^{לג} ויש שתי בחינות כלה^{לד}, כלה עילאה – כלה מלשון כליון, "כלה שארי"^{לה}, בטול במציאות – וכלה תתאה – מלשון תשוקה, "כלתה נפשי"^{לו}, בטול היש בתשוקת המלכות למעלה. שבת תתאה במלכות היא הפשט של מעשה בראשית כאשר "יום אחד" במדת החסד, יום שני בגבורה וכו' עד יום השבת כנגד המלכות. ראש השנה ויום הכיפורים כנגד נצח והוד, "תרין פלגי גופא"^{לז} ההולכים יחד, יחידה אחת של ימי הדין, תשובה וסליחה. בפרט, ראש השנה כנגד הנצח. הנצח הוא נצחיות הזמן, וכן ראש השנה הוא מקור הזמן, המשכת הזמן של השנה החדשה לעולם (לאחר שהאור של השנה הקודמת הסתלק לשרשו), "מרשית השנה ועד אחרית שנה"^{לח}. פנימיות הנצח היא מדת הבטחון – בראש השנה יש לבטוח בה' שיוציא כאור

יא פרקי דרבי אליעזר פל"א.

יב ראש השנה ד, ב.

יג זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א פ"ג.

יד ראש השנה שם.

טו ראש השנה ד, א.

טז יחזקאל טז, מד. זהר ח"א קעג, ב.

יז שבת קלה, ב. ספר הפליאה ד"ה "וראה והבן".

יח ראה שבת קיט, א; ב"ק לב, ב; בראשית רבה יא, ח;

זהר ח"ב סג, ב.

יט ראה לקו"ת שה"ש בתחלתו.

כ תהלים עג, כו.

כא תהלים פד, ג.

כב זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז פ"א.

כג דברים יא, יב. כמבואר בתיניא אגה"ק יד.

כד שמות יב, ב. ראה לקמן הערה מב.

כה בינה תפארת מלכות ראשי תבות "הולך בתם ילך בטח".

כו שעה"כ דרושי חה"ס ג; פע"ח שער חה"ס פ"ג.

כז תהלים קיג, ט.

כח הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

החכמה), ויום טוב הוא "מקרא קדש" (לא הקדש עצמו אלא הקדש מזומן ונקרא ליום טוב^{מז}) ועיקרו שמחה, פנימיות הבינה, מוחין דאמא. יש קשר מיוחד בין שבת לפסח, וכן במבנה הנוכחי פסח הוא במלכות, במקומה של 'שבת תתאה'. ראש השנה ויום הכיפורים כנגד הדעת (כסדר הזמנים, לאחר שבועות ולפני סוכות). ראש השנה בעטרא דחסדים של הדעת הנמשכים מאבא-חכמה, "ראשית חכמה"^{מז} ("רשית השנה"); ויום הכיפורים בעטרא דגבורות של הדעת הנמשכים מבינה-אמא (וזה הארת הכתר, "התגלות עתיקא באמא", סוד "אהיה אשר אהיה", "לפני הוי' תטהרו", **טטהרו = כתר**).

ולסיכום:

שבת	י'
סוכות	ה
חסדים – ר"ה גבורות – יוה"כ	דעת
שבועות	ו
פסח	ה

סדר שלישי:

הרגלים כנגד מלכות תפארת בינה

אמנם בפשטות יש לסדר את המועדים בדרך אחרת, כסדר הרגלים בתורה, הפוך מהסדר הקודם:

פסח כנגד הבינה, ה"א עילאה. פסח הוא "זמן חרותנו" והבינה היא "עלמא דחירו"^{מח}. יציאת מצרים בכלל שייכת לבינה-אמא (ומוזכרת בתורה נ' פעמים כנגד נ' שערי בינה^{מט}), במצרים ("ערות הארץ") היו ישראל "כעובר במעי בהמה"^{נא}, ויציאת מצרים היא הלידה מתוך רחם האם

הוא בתפארת כט ("עמודא דאמצעיתא"^ל), וכן מבואר^{לא} שבשבועות נבנה הכתר לז"א (סוד **כתר** אותיות בעשרת הדברות^{לב}, ואע"פ שיש בו גם כתר למלכות מכל מקום העיקר הוא כתר דז"א). התפארת כוללת את החסד והגבורה (כנגד מצוות עשה ומצוות לא תעשה), וכן התורה היא "אוריין תליתא"^{לג} כנגד חסד-גבורה-תפארת;

פסח כנגד המלכות. המלכות שייכת לדבור ("מלכות פה"^{לד}) ופסח הוא הזמן של תיקון הדבור, "הגדת לבנך"^{לה} בליל הסדר, סוד "פה סח"^{לו}. ובחדש ניסן בכלל: החוש של החדש הוא חוש הדבור^{לז} והשבט הוא יהודה, שבט המלכות^{לח}. המלכות נקראת פתח^{לט} ("זה השער להוי'^מ") ועל פסח נאמר "ופסח הוי' על הפתח"^{מא} (פסח-פתח, ת"ס קרובות בהגייה האשכנזית והתימנית). לפי זה, שלשת הרגלים כסדרם עולים מלמטה למעלה, כאשר פסח, "ראש השנה לרגלים"^{מב}, הוא הפתח מלמטה לעליה של שלשת הרגלים. שבת כנגד חכמה-אבא. החכמה נקראת קדש ("מלה בגרמיה"^{מג}) וכן השבת "קדש היא לכם"^{מד}. בשבת העיקר הוא הענג ("וקראת לשבת ענג"^{מה}), מצד מוחין דאבא, בטול (פנימיות

כט. ע"פ זהר ח"א קמו, ב. ראה מגלה עמוקות ויצא ד"ה "ויצא צירופי אותיות". ובכ"מ.

ל. זהר ח"א קמח, ב. זהר ח"ג קפו, א. הקדמת תקו"ז הנ"ל. ובכ"מ.

לא. שער הכוונות דרושי שבועות א. ובכ"מ.

לב. בעל הטורים על שמות כ, יג. ובכ"מ.

לג. שבת פח, א.

לד. ראה הנ"ל הערה כח.

לה. שמות יג, ח.

לו. דרושי האריז"ל לפסח (בשעה"כ ובפע"ח).

לז. ע"פ ספר יצירה פ"ה מ"ז. ראה **תשובת השנה** מאמר "חדש ניסן – חוש הדבור" וב**מלכות ישראל** ח"ב במאמר "המנהיגות וחוש הדבור". ובכ"מ.

לח. בראשית מט, י.

לט. פרדס רימונים שכ"ג פי"ז. ובכ"מ.

מ. תהלים קיח, כ.

מא. שמות יב, כג.

מב. ראש השנה ד, א.

מג. זהר ח"ג צד, ב.

מד. ראה שמות לא, יד.

מה. כנ"ל הערה ד.

מו. שער הכוונות דרושי ר"ח.

מז. תהלים קיא, א; משלי ד, ז.

מח. זהר ח"ב קפו, א.

מט. זהר ח"ב פה, ב.

נ. בראשית מב, ט. שער המצות פרשת לך לך ד"ה "ועתה נבאר ענין גניבת יוסף"; פרשת ראה ד"ה "מצות זכירת יציאת מצרים". ובכ"מ.

נא. מדרש שו"ט תהלים קז.

בחג הסוכות בו יש שלש לשונות שמחה^ט – ה"א עילאה נמשכת ומתגלה בה"א תתאה. קשרים נוספים של סוכות למלכות: ארבעת המינים וסכך הסוכה הם מן הצומח ומבואר באר"ס^א שכל מיני הצומח שייכים לארץ, מלכות. סוכה רומזת ליסכה, היא שרה אמנו, לשון שדרה ומלכות (וכן **יסכה** = **מלכה**).

נמצא שפסח הוא האם המולידה את שבועות וסוכות (בן ובת), ושניהם כלולים בה. הרי כל המועדים הם "זכר ליציאת מצרים", ופסח הוא יציאת מצרים עצמה! חג השבועות 'נולד' מפסח, כאשר מתקיים "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה"^ב, תכלית יציאת מצרים במתן תורה; וכן סוכות 'נולד' מפסח, "כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"^ג. ורמז יפה: **ביצה** (המסכת של שבועות) ועוד **סוכה** = **פסחים**!

את ראש השנה ויום הכיפורים נכוון כנגד נצח והוד, כמו בסדר הראשון לעיל. הנצח וההוד מתקנים את הברית, תיקון היסוד, ולבסוף מחברים את הזו, שבועות, ל"ה תתאה, סוכות. ולסיכום:

י	שבת (חכמה)
ה	פסח (בינה)
ו	שבועות (חג"ת) ראש השנה (נצח) יום כיפור (הוד)
ה	סוכות (מלכות)

סדר רביעי:

התכללות המועדים במוחין

בדרך נוספת, יש לכלול את כל המועדים במוחין. כך עולה מהקבלת ששת ימי החול כנגד

ס ויקרא כג, מ; דברים טז, יד-טו. ילקוט שמעוני אמר רמז תרנ"ד. וראה מאמר "שמחת הרגל" בספר **תשובת השנה**.

סא שער המצות פרשת קדושים.

סב שמות ג, יב.

סג ויקרא כג, מג.

(בינה)^{נב}. וכן הפטרת פסח היא בחזון העצמות היבשות, תחית המתים מצד אמא. מכאן טעם פנימי לשם המסכת "פסחים" בלשון רבים, שכן בבינה יש שתי בחינות-פרצופים, אמא עילאה ותבונה. שבת ופסח שייכים זה לזה, חכמה-אבא ובינה-אמא; כשם ששבת ויום טוב בכלל הם אבא ואמא, כך בפרט שבת ופסח, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין". לכן יום טוב של פסח נקרא בעצמו "שבת" ("ממחרת השבת"^{נא}), היחיד מבין המועדים שנקרא שבת סתם.

שבועות נשאר בתפארת, וא"ו בשם הוי' (עיקר סוד המרכבה, מתאים להפטרת חג השבועות במעשה מרכבה)

את סוכות נכוון כעת כנגד המלכות, ה"א תתאה. אמנם סוכות הוא "זמן שמחתנו" ומקור השמחה בבינה-אמא, אלא שהשמחה נמשכת עד למטה, למלכות. פנימיות המלכות היא מדת השפלות, והיא כלי הקבול לשמחה האמתית^{נד}: "וְיִסְּפוּ עַנְוִים בְּהוֹי' שְׁמִיחָה וְאֶבְיוֹנֵי אֶדְם בְּקָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְיִגְלוֹ"^{נה} (כדוד המלך השמח בכל עז לפני ה' מתוך חווית "הייתי שפל בעיני"^{נו}).

הכלי לשמחת חג הסוכות הוא השפלות של מגילת קהלת, "הכל הבל"^{נד}. ועוד, עיקר השמחה בתנ"ך הוא בהעמדת המלך^{נז}, שמחת המלכות כשמחת חג הסוכות. אמנם מקור השמחה הוא בפסח, בינה, אך בחג הפסח עצמו השמחה אינה מפורשת בתורה, היא מתחילה להתגלות בחג השבועות בו נאמר לשון שמחה פעם אחת ("ושמחת לפני ה' אלהיך"^{נח}), ומגיעה לשיאה

נב ראה יחזקאל טז, ד. ספר הליקוטים ר"פ שמות; פ"ה שער השופר פ"ה. ובכ"מ.

נג ויקרא כג, יא-טו.

נד הקשר בין שפלות ושמחה מבואר באריכות במאמר השפלות והשמחה מאת ר' אייזיק מהאמיל, ותורף העניין כמבואר כאן, המשכת השמחה למקום השפלות ממש.

נה ישעיה כט, יט.

נו שמואל ב, כב.

נד קהלת א, ב.

נח ראה למשל מלכים א, מ.

נט דברים יב, טז; יא, כז. ז.

לשער הנו"ן מ"חמשים שערי בינה"ס^ז ("תספרו חמשים יום"ס^ח להגיע לשער החמשים לאחר מ"ט ימי הספירה). בחכמה יש "ל"ב נתיבות חכמה"ס^ט, וכאשר "אורייתא מחכמה נפקת"ט^י אזי הנתיב הל"ב של החכמה – 'שבילא' – יוצא להתחבר בשער החמשים של הבינה. בשבילא יש גילויי החסד (החכמה בצד ימין, מעל החסד), מתאים לשלשת הרגלים שבכללות בקו החסדים והאהבה.

יום הכיפורים כנגד בינה-עילאה עצמה (המושכל של פרצוף הבינה הכללי), ובפרט גבורות עליונות של בינה עילאה (עד "כלות הנפש ממש" כמבואר בתניא^א). ביום הכיפורים מתקיים "לפני הוי' תטהרו"ט^ב וטהרה שייכת לבינה-אמא. הבינה היא גם מקור השמחה, וביום הכיפורים השמחה כלולה בטהרה, כביטוי 'שמחה בטהרתה'ט^ג (שמחה טהורה בתוך הטהרה העליונה). שיא עבודת היום הקדוש הוא עבודת הקטרת בקדש הקדשים, הקטרת נקראת טהור ("קטרת הסמים טהור"ט^ד, ורמז מכוון: **קטרת הסמים** = "**עבדו את הוי' בשמחה**"ט^ה = שמחה במילוי (**שין** **מם** **חית** **הא**)).

חג הסוכות כנגד תבונה א'. בסוכות השמחה של הבינה מאירה ממש בלב, המדות הנולדות מ"בינה ליבא" ("נתתה שמחה בלבי"ט^ו), עד השיא בשמחת תורה. תבונה שייכת לחסדים דאמא, מתאים לשלשת הרגלים בקו החסד כנ"ל. פסח כנגד תבונה ב'. תבונה ב' שייכת ליסוד

המשך בעמ' 31 <<

סז לקו"ת במדבר י, ד; סידור עם דא"ח שער חה"ש. ובכ"מ. מאמרי אדה"ז כתובים ד"ה "ונתי בחגוי הסלע", ובכ"מ בחסידות.

סח ויקרא כג, טז.

סט ספר יצירה פ"א מ"א.

ע זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

עא תניא פרק נ, עי"ש.

עב ויקרא טז, ל.

עג שיחת כי תצא י"ד אלול תשמ"ח. וראה לשון אדה"ז בתניא פכ"ו ("לטהר לבו מכל עצב").

עד שמות לז, כט.

עה תהלים ק, ב.

עו תהלים ד, ח.

ו"ק, ואילו בשבת ומועד נעשית עליית העולמות, עליית המלכות למוחין. בפשטות, יהודי השומר שבת וחגים חי 'מעל הבריאה'!

החכמה, י בשם הוי', נחלקת לשלשה, "קוצא, גזעא, שבילא": קוצא (קוצו של יוד) רומז לכתר (הקוץ מעל האות נקרא תג-כתר); גזעא (גוף האות) היינו החכמה עצמה; ושבילא היינו מה שהחכמה נמשכת לבינה. גם הבינה, ה עילאה, נחלקת לשלשה חלקים, כציור האות ה בשלשה קוים, וכן בפנימיות החלוקה לבינה ושתי מדרגות של תבונה, שהן מושכל-מורגש-מוטבע של הבינה הכללית.

ולגוף ההתבוננות. שבת כנגד 'קוצא'. בכניסת שבת ("שבת דמעלי שבתא") המלכות עולה לבינה. בקידוש המלכות עולה לחכמה ("זכור את יום השבת לקדשו"ס^ד, ישראל מקדשים את השבת שמעל "שבת מקדשא וקיימא"). במנחת שבת, רעוא דרעוין, המלכות עולה לכתר, ונמצא שתכלית עליית השבת היא לבחינת קוצא. לכן יש בשבת יראה עילאה של בטול במציאות, "ירא שבת" ("ויכל... ויכל אלהים", לשון כליון) אך עיקרה "אהבה בתענוגים", ענג שבת, אליה מגיעים דווקא על ידי יראה עילאה^ה.

ראש השנה כנגד 'גזעא', ובפרט מצד גבורות דאבא (הנעשים חסדים דאמא, סוד "חדות הוי' היא מעוזם"ס^ו שנאמר בראש השנה). ראש השנה כולל את כל השנה (כראש הכולל כל אברי הגוף, ולא רק 'ראשית השנה') וכל החגים הבאים, 'גזע' הכולל את כל האילן. שייכות שבת וראש השנה מודגשת בשנה בה ראש השנה חל להיות בשבת (כשנת תשפ"ז הבאה עלינו לטובה), שאז כל השנה היא 'שבתית', בחינת קדש, 'שנה בקדושתה' (על דרך 'שמחה בטהרתה').

שבועות כנגד 'שבילא'. בשבועות מגיעים

סד שמות כ, ח.

סה כמבואר בתניא, בסוף קונטרס אחרון, על פנימיות השבת.

סו נחמיה ח, י.

הסיפור החסידי

ה"שר שלום" מבעלז | "תמיד הוא מעולל לי כך!"

רבי שלום רוקח מבעלז נולד בשנת תקמ"א לאביו רבי אלעזר רוקח, מחכמי ה'קלויז' בברודי. בגיל צעיר התייתם רבי שלום מאביו, ונשלח על ידי אמו לעיר סקוהל ללמוד אצל אחיה רבי יששכר דוב, אב"ד העיר (שמאוחר יותר הפך לחותנו). בהיותו כבן שש ביקש לנסוע לרבי אלימלך מליז'נסק. אמו עזרה לו לחסוך כסף עבור הנסיעה שתוכננה לחג השבועות, אלא שבאותה שנה, בכ"א באדר, נפטר רבי אלימלך. מסופר כי לאחר נישואיו, כאשר הלך ללמוד חסידות אצל רבו הראשון בתורת החסידות, רבי שלמה המגיד מלוצק, היה משתלשל בחבל באישון ליל מחלון חדר השינה שלו בבית חמיו, מחשש להתנגדותו. לפנות בוקר, כאשר היה רבי שלום חוזר, אשתו הייתה ממתינה ליד החלון עם החבל וכך היה מטפס ועולה בחזרה. מאוחר יותר נסע רבי שלום אל 'החווה מלובלין' והיה לאחד מגדולי תלמידיו. בעצת רבו 'החווה' קיבל עליו את רבנות העירייה בעלז, שם כיהן עד הסתלקותו בכ"ז באלול תרט"ו.

מדוע כה רעות פניו, והלה ענהו ושח את כל קורותיו. "ובבעלז, היית?" שאל היהודי מהרכבת. "בעלז?" תמה מיודענו החולה, "היש שם רופא?" "כלום לא שמעת? יש שם רבי, פועל ישועות. המוני חולים נוהרים, ויוצאים בריאים. במגע יד, ובברכה!". היהודי לא שמע, אך החליט כי יסע לבעלז, וכי מה יש לו להפסיד, אולי יתחולל הנס ויבריא.

עמד היהודי בתור, נצב לפני הרבי וסיפר את קורותיו, ונצטווה קצרות: "סע ללעמברג, אל דוקטור רפפורט". עודו תוהה, פנה הרבי לבא אחריו, והוא נפלט מהתור...

עמד היהודי נבוך, והתמרמר באזני החסידים, כנעמן בשעתו: "כסבור הייתי שיניף ידו וירפאני, אבל לנסוע לרופא מקומי בלעמברג, אחר כשכבר הייתי בוינה ובברלין, ועד לשטוקהולם הגעתי?". השיבוהו החסידים: "דבר הרבי חוק הוא, וטעמו נעלם מאתנו ונסתר מבינתנו. סע, וכי מה יש לך להפסיד?".

נסע, חקר, והגיע אל דוקטור רפפורט, יהודי מתבולל, רופא אף אוזן וגרון. בקול משתנק סיפר

סיפר הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא וצ"ל: מעשה ביהודי שהתפתחה מורסה בחלל חוטמו. תפחה ותפחה, והרופא שבעירו פחד: סמוכה היא למוחו, ואם יפתחנה עלולים נתזי מוגלה להסתנן למוח ולהרעילו.

שלחו הרופא לפרופסור גדול ממנו בוינה. הפרופסור בוינה שלחו לברלין, שם היה מומחה גדול ממנו, ואף הפרופסור בברלין סרב ליטול אחריות. בשטוקהולם יושב המומחה העולמי, אמר, ורק הוא יוכל לקחת את הסיכון. המומחה משטוקהולם בדק את היהודי והודיע נחרצות: יש שם כמות אדירה של מוגלה, וחלקה ודאי יגיע למוח וימיט עליו את סופו. לפיכך, לא כדאי לקרב את הקץ ויש לחכות שהמכה תיפתח מעצמה, ויקרה זה במוקדם או במאוחר. עצתו היתה, שישע החולה לביתו ויכתוב צוואה, יסדיר את ענייניו, יפרד ממשפחתו, וימתין לסוף... מיואש ומדכדך פנה האיש לשוב לעירו. ברכבת, פגש ביהודי אחר שהתעניין בעצבונו,

"שובב", על פי המפרשים, משמעותה "לשון מרד וגאווה, כמו 'וילך שובב בדרך לבו'". איך ניתן להסביר, על פי פנימיות, את הקרבה הלשונית בין שובבות לשיבה?

בקבלה, משויכת התשובה לספירת הבינה (על פי הפסוק "ולבבו יבין, ושב ורפא לו"). אך ספירת הבינה היא כפולת פנים: מחיצוניותה נמשכים דינים, ובפנימיותה תשובה, רוגע ושמחה. שיוך ה'דינים' והמרד לספירת הבינה, מלמד כי ישנו עומק מאחורי התנהגות הילד השובב.

ילד (או מבוגר) המורד במוסכמות הבית והיהדות, לא מתמרד 'לשמה' ומתוך חוסר אכפתיות. הוא הרי נבון מכדי לבעוט סתם כך... אך דווקא ההבנה הזו גורמת לו לזהות "מה באמת קורה בבית הזה", ולהתמרד נגד עיוותים בדרך החיים המוכרת לו.

נכון, זו עדיין "חיצוניות בינה". הבנה המביאה לכעס ודין לעולם איננה הבנה מוחלטת, כפי שמשחק גם בסיפורנו, בו הד"ר רפפורט חווה את מופתיו של הרבי כהטרדה – וכך נמנע מלראות את היד המושטת שמאחוריהם. אך מה היא הדרך לחדור את פנימיות הבינה?

לשם כך נדרשת משמעות נוספת של השורש שוב, "שובה ונחת". בהקדמת ספר התניא, שכולו ספר של תשובה ועצות לתחלואי הנפש, נכתב "כי בהן ימצא מרגוע לנפשו". אף שהחזרה בתשובה היא מאורע מרגש מאוד, לא ניתן להתחיל בו ללא שובה ונחת – נחת שהיא מסימני הגאולה העתידה.

ניתן אף לומר, כי תשובה תתאה יכולה להיות מלווה בלחץ ובהתרגשות, אך תשובה עילאה היא נינוחה לגמרי, ודווקא כך היא מתקנת פגמים שתשובה רגילה לא מגיעה אליהם. אכן, לא לשווא נולד הבעל שם טוב בח"י באלול שנת נח"ת – עבודתו הייתה להשיב את החיות לאלול, ולתקן את כל הפגמים בשובה ונחת.

(על פי שיעור ח"י אדר ע"ב)

על המורסה. "שב", הורוהו הרופא ביבושת. "הרם ראשך", נטל הרופא מצבטיים להרים את הנחיריים, ונחן להציץ פנימה, לראות את המורסה. ולפתע ארע דבר, שלא ארע עד כה בכל הבדיקות שעבר: המצבטיים גרו את האף והיהודי התעטש התעטשות כבירה... המורסה נפתחה מחמתה והתיזה קילוח אדיר של מוגלה ודם על הרופא ועל מלבושיו. כעת, לא היתה עוד סכנה כי נתוים יחדרו למוח, הכל יצא בנתו עז החוצה.

הרופא ההמום ניתר אחרוני, זב מוגלה ממצחו ולחיו, וחלקו מוכתם. "אמור את האמת", נהם, "הרבי מבעלו שלח אותך?!". "אמת", אמר החולה הנדהם, "מנין לך?".

"תמיד הוא מעולל לי כך!" קרא הרופא בזעם... הנה כי כן, היה יהודי מתבולל בלעמברג שהרבי מבעלו שם עליו עינו לטובה, בקש להוכיח לו פעם אחר פעם שיש אלקים בישראל והרפואה בידיו, ובמקום שיורה וישוב, כעס ורגז...

(הגדה של פסח "באהלי צדיקים")

בסיפור המתוק-חרף הזה ישנם כמה לקחים משמעותיים עבורנו: אהבת ישראל של ה'שר שלום', שהקדיש מאמצים כה רבים לקירובו של יהודי אחד; ענוותו שהביאה אותו להלביש את הרפואה בדרך הטבע; וכמובן יכולת הצדיק למוסס ללא קושי מצבים מורכבים שתפחו לאורך זמן.

כדרכנו, נתמקד בביאור הזה בפרט אחד – המופיע דווקא בדברי הסיום של הרבי משינאווא: מה גרם לו לד"ר רפפורט, שלא ישוב בתשובה למרות כל מופתיו של הרבי מבעלו?

כדי לענות על כך נתבונן בשורש שוב, שורש המילה תשובה, ונזהה בו כמה משמעויות הקשורות זו בזו: השבת דבר למקומו, חזרת דבר שוב ושוב (כמו המופתים השבים וחוזרים של הצדיק מבעלו...), וגם חזרה בתשובה.

והנה, ישנו בשורש זה עניין נוסף, ולכאורה מנוגד: שובבות – "שובב בנים שובבים". המילה

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

לחץ מראש השנה

אני מאד לחוץ מר"ה כפי שהוא מצוייר בחסידות חב"ד - המתח האם הקב"ה ירצה בעולם וימלוך עלינו, אמירת תהלים כל רגע פנוי, הצעקה והביכה של תקיעת שופר, התיאורים על התפילות הארוכות של רבותינו נשיאינו - כל אלה גורמים לי לחץ גדול, והרגשה של חוסר נעימות ושמחה פשוטה בחג. כיצד ניתן להמתיק זאת ולקבל מבט יותר נעים ורגוע על ר"ה?

מענה:

'כל רגע פנוי' היינו רגע של רגיעה נפשית ופניה נפשית מכל דאגה שבעולם, מתוך בטחון גמור שהשי"ת כותב וחותם אותנו לאלתר בספר של צדיקים - "ועמך כלם צדיקים" - לשנה טובה ומתוקה בגו"ה. כבר כתוב בתורת חיים על ר"ה בדברי עזרא ונחמיה לעם הבוכים והמתאבלים - "אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות הוי' היא מעוזכם". יש להתבונן בפסוק זה ולקיימו בר"ה.

שאלה מרב צבאי

ברוך ה' אני זוכה לשרת ברבנות הצבאית ורציתי לשתף שאני מוצא הרבה הכוונה בדברים של הרב בעלון נפלאות בתקופה האחרונה לגבי צה"ל, ואשמח להמשיך הדברים הללו. בתחילת המלחמה התחברתי מאוד לדברי הרב חרל"פ על שינוי מגיוס חובה לצבא התנדבות, "המתנדבים בעם", ושמחתי לראות עוד המשך והרחבה של דעת תורה זו.

כחלק מתפקידי אני מוציא תכנים תורניים סביב מעגל השנה. אשמח להכוונה מה כדאי להעצים ולהדגיש. מלבד ההכוונה הכללית הייתי שמח לעצה כיצד לנהוג ביחס לשימוש במונחים של בית המדרש לעומת המונחים הצהליים - נושא שמטריד אותי הרבה (לדוגמה, מאד שמחתי ב'תרגום' של "אמונה" ל"אמונה בצדקת הדרך" בשיעור שנמסר בעקבות שיחת רומן גופמן).

מענה:

יש להדגיש את ענין ההתנדבות עליו כתבת: "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב", "בתו של אברהם אבינו", ראש

כל המאמינים ו"המתנדבים בעם", כמו עמינדב, שדרשו רז"ל שהתנדב בעד עמו, מדת החסד ואהבת ישראל, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", אהבה המביאה לידי מסירות נפש - "עושים רצונו של מקום" כו' (וראה לקו"ש חי"ב עמ' 98 ובנסמן שם בהערות).

בודאי שיש ענין גדול וחשוב מאד להחדיר את מושגי ומונחי התורה והחסידות, 'לקרוא את הילד בשמו' האמיתי בלשון הקדש (לשון מקודשת על ידי הקשר העצמי שלה לתורת ישראל), למודעות של עם ישראל בכלל ולחיילים המוסרים את נפשם על העם והמולדת בפרט. "משנה מקום" - המקום שבו מונח הראש, כלומר שינוי התודעה, המתחיל משינוי מונחי יסוד כו' - "משנה מזל" לטובה ולברכה (שיהיה "אין" - האין האלוקי - מזל לישראל", כפירוש הבעל שם טוב).

ברכה להצלחה רבה בכל וכוח"ט לשנה טובה ומתוקה בגו"ה!

כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ בְּצָר

באפשרות השנייה, בדרך הארצה והקצרה, היית מגלה עד כמה היא קצרה בדרך אף העיר...".

מכירים את הספור הזה? אני מניח שכתב שמעתם אותו פעם. חקמתו של הילד הצעיר, שנוצח את זו של גדול החכמים, מלמדת אותנו עקרון חשוב. עלינו לשאת את העינים ולהביט אל מעבר לטוח הקצר והקרוב אלינו – תמיד עלינו לחשב צעד אחד או שניים קדימה.

את העקרון הזה בחר אדמו"ר הזקן להציב בשער ספרו הגדול, ספר התניא, בתור הסבר לדרך הלמוד ועבודת ה' אותה הוא מבקש להנחיל לנו בחבורו. האם ידעתם? על חבור ספר התניא עמל אדמו"ר הזקן במשך כ-20 שנה! זה אומר לי שכל מלה ומלה בספר נכתבה מתוך שקול דעת ומחשבה רבה, במיוחד כשמדבר על שער הספר.

וכך מתאר אדמו"ר הזקן את תכנון של הספר: "כי קרוב אליה הדבר מאד

שלום ילדים!

"סליחה, ילד חביב, מאיפה נכנסים לעיר?". את השאלה הפנה רבי יהושע, מגדולי התנאים, לילד שישב על אם הדרך במקום התפצלות השבילים. "תלוי", ענה הילד בתבונה, "לדרך הקצרה והארצה עליה לפנות ימינה, או לדרך הארצה והקצרה פנה שמאלה".

רבי יהושע חיוך למשמע התשובה המפלפלת ופנה ימינה, אל הדרך הקצרה והארצה. זו הביאה אותו תוך דקות ספורות אל מול פני העיר, או הגישה אל שעריה הייתה חסומה על ידי גנות ופרדסים ובלתי ניתנת למעבר. סב רבי יהושע על עקביו וחזר אל פצול הדרכים, שם עוד ישב אותו ילד.

"מדוע הטעית אותי?", קבל בפניו החכם, "דרך זו אינה פשוטה למעבר".

"הוא אשר אמרתי בדרך", השיב הילד המתחכם, "זוהי דרך קצרה בתחלתה, אך ארצה בסופה. לו בחרת

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

ההוראות, והיטב". אבל 'היטב' של אבא הוא פנאיה לא ה'היטב' שלי... עברתי בפרוץ על ציורי 12 שלבי ההרפכה, הבנתי את העקרון, ו... קדימה לעבודה!

מה לא עשיתי? אצל אבא אין פספוסים כאלו. הוא קדם כל משוה את החלקים שבמאזן לאלו שבחוברת ההסבר וסופר את פמות הפריטים. רק לאחר הטקס הוא מתחיל לעיין בשלבי ההרפכה, אבל בשום אופן לא מתחיל את השלב הראשון לפני שעבר בדקדוק על כל החוברת, עד סופה.

אז זהו, לא כך עשיתי. התקדמתי במהירות. חברתי את שני התומכים הראשיים אל המדפים, הברגתי את התופסנים בחזקה, הצמדתי את גב הארונות מאחור, והנה, הכל כבר כמעט מוכן! נותר רק השלב הסופי – הרפכת דלתות הזכוכית – אותו נתן לבצע באשר הארון מורם ועומד יציב במקומו. היי הופ... בהרמה זריזה בעזרת האחים החביבים שלי בצענו גם את המשימה הזו, אבל אז חשכו עיני. אני מגלה שאני כל ארבעת המדפים הרפכתי בדיוק רק... הפוף! במקום מראה עץ משיף מעטור פס עץ מכער את חזיתו של כל אחד מהמדפים, ובכלל תופסן דלת הזכוכית נמצא מאחור...

דפתלפה פאנת

כמו שאתם מבינים, וגם אני הגעתי

בפיה ובלבך לעשתו' – לבאר היטב איך הוא קרוב בדרך ארצה וקצרה!"

אחיר פש'לות

אבא שלי דיקן מארץ הדיקנים. אתם צריכים לראות אותו מטפל בתקלה בחשמל או תולה וילון חדש בסלון. אחת ההנאות הגדולות שלי היא לעמד מהצד ולהתבונן במלאכתו היסודית, ואני לומד מכך הרבה. הוא עורך מדידות, מחשב בראש, משרטט לעצמו על דף כל מיני רשומים ואז נגש למלאכה, צעד אחר צעד. אבל מה? אני בדיוק הפוף ממנו. פשאני נדרש לעבודה בימים אני מפעיל דבר ראשון את... את הימים!

וזה מה שקרה בשבוע שעבר. אמא הזמינה ב'איקאה' עמודה חדשה לארון הספרים שלנו. כעבר יומים, בשעות אחר הצהריים, הגיעה הסחורה לבייתנו, ארוזה בקפסת קרטון גדולה. "רזי", בשורה לי אמא, "אבא מבקש שהפעם אתה תרכיב את הספריה. הוא יחזר מאחר ולא יספיק לעשות זאת בעצמו". "שששש!", צהלתי משמחה. למה? גם כי אני אוהב הרפבות, במיוחד של רהיטים מ'איקאה', ועוד יותר מכך מהדיעה שאבא סומך עלי.

פתחתי בזהירות את המארז ופרשתי את החלקים הרבים. מה הדבר הראשון שעושים? כמובן, זה מה שאבא תמיד מזכיר לי: "קדם כל לקרא את

רזי חסידות לילדים

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות
על סדר פרשות השבוע

יתברר צריכה להיות מרגשת בלב
ובבשר הגשמי שלנו, אבל כאשר הרגש
וההתלהבות הופכים למטרה בפני
עצמה – הם מותירים אותנו מרחוק,
מחוץ לעיר. הלב מתעורר ומתלהב –
אך מיד כבה, ואנו נותרים בחיצוניות
הלב.

אבל מי שרוצה ללכת בדרךיו של
אבא, של אדמו"ר הזקן, מבין שפדי
לעורר את הלב באמת לעבודת ה' יש
לשנות קדם את החשיבה. ללמד הרבה
חסידות, בעמק ובחיות, עד שללב לא
תשאר ברה אלא להתלהב ולבער אל
ה' בכל כחו.

שנזכה להלך בדרך הארצה
ולהגיע בקצרה!
שבת שלום ומברך!
?

למסקנה הזו, העבודה שלי היתה
מהירה אך פזיזה. במהירות רבה הגעתי
לתוצאה מרשימה, אלא שזו התבררה
כטעות מבישה. לעמת זאת, עבודה
יסודית כמו של אבא אולי אורכת יותר
זמן, אך מביאה את התוצאה המבקשת
בצורה מלאה.

מה ההבדל היסודי בין שתי הגישות?
אני נורא רוצה להרגיש גדול, להיות כמו
אבא, ולשם כך אני עושה קצוני דרך,
ומוכן להסתפק גם עם 'בער'. אבא,
לעמתי, לא צריך להיות כמו אבא, הוא
בבר אבא! הוא לא מחפש להרגיש גדול,
הוא גדול באמת.

זה העקרון שמבקש אדמו"ר הזקן
ללמד אותנו בעבודת ה'. מי שרוצה את
הדרך הקצרה לקרבת ה' מחפש איה
להתרגש, להתלהב. רגש והתלהבות
אינם דבר רע. להפך, הקרבה אל ה'

המשך מעמ' 25 <<<

ולסיכום:

י	קוצא	שבת
	גזעא	ראש השנה
	שבילא	שבועות
ה	בינה, אמא עילאה	יום הכיפורים
	תבונה א'	סוכות
	תבונה ב'	פסח
1	מדות	ששת ימי המעשה

אמא, מקום הלידה. פסח הוא הלידה (לידת העם,
לידת הנשמות), תחלתה בליל הסדר וסימומה
בקריעת ים סוף בשביעי של פסח. גם תבונה ב'
היא מצד החסדים, מתאים לשלשת הרגלים.
תבונה ב' היא סוד הרגל של ה' עילאה, סוד עיבור
זו"נ בתוך אמא כאשר הנוקבא היא "פסיעא
לבר" – פסח לשון פסיעה!

עד זחר ח"ג רג, ב. וראה לקו"ת מסעי פט, ד (ד"ה והנה).

שנת-השתנות או שנה-ישנה

עומדת לפתחנו?

התשובה שלנו, כפרטים וכצבור, היא התרעננות והתחדשות, או חזרה אל המסורת הישנה והטובה וחיזוק מסגרות ההלכה?

כנסת ישראל אומרת לדודה "חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך". עבודת ה' טריה ורעננה דורשת תמיד התחדשות – חיות ומרץ נעורים בלב ותנועה של שינוי אמתי שתוציא את האדם ואת העם ממיצריו ותקדם למציאות טובה יותר. אך התחדשות אמיתית ויציבה – כזו שלא תהיה רק אופנה חולפת, שתחלוף עם החידוש הבא – צריכה להתחבר לכל היסודות שכבר קיימים, להעצים אותם ולהתעצם מכוחם. את החידוש עצמו יש לעגן במסורת, לגלות כי "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני", ולתת להתעוררות הנשמה גוף בריא ויציב של קיום תורה ומצוות.

במרכז הגליון נמצאת התוועדות ח"י אלול טריה, העוסקת ברפורמה הקדושה של החסידות ובניגוד שלה לתנועות הרפורמה ההרסניות – הכל במגמה להסיק מסקנות על החידוש הנדרש מאתנו בדרך לגאולה האמתית והשלמה.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סקן:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

073-3718719 – המספר פתוח לניידים כשרים